

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІАУЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 46 (957)

Субота, 14 лістапада 1953 года

Цана 50 кап.

36-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі

Даклад тав. К. Е. ВАРШЫЛАВА на ўрачыстым паседжанні Маскоўскага Савета 6 лістапада 1953 года

Таварышы!
Сёння народы нашай Радзімы і працоўныя ўсяго свету ўрачыста адзначаюць трыццаць шостую гадавіну Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі.

Трыццаць шэсць год назад рабочы клас нашай краіны ў саюзе з бядняцкім сялянствам, пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі на чале з геніем чалавечтва бессмертным Леніным прарваў фронт імперыялізма і ўстанавіў на адной шоста частцы зямлі дыктатуру пролетарыята, уладу рабочых і сялян.

Перамога Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі 1917 года азначала карэнны паварот у сусветнай гісторыі чалавечтва.

І ў кожную новую гадавіну Вялікага Кастрычніка ўсё больш ярка і перагучна прадстае перад усім светам магучая стваральная сіла пераможнага сацыялізма.

Наш савецкі народ, кіруемы вялікай Комуністычнай партыяй, упершыню ў гісторыі пабудавалі сацыялістычнае грамадства, указаўшы народам іншых краін шлях да вызвалення ад прыгнёту эксплуатацыйнага, шлях да свабоднага і шчаслівага жыцця.

Цяпер па гэтым шляху разам з намі ідуць вялікі кітайскі народ, працоўныя народна-дэмакратычных краін і Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

Герцаіны народ Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі, які адстаяў сваю свабоду і незалежнасць у вывадзенай барацьбе супраць імперыялістычных драпежнікаў, з велізарным працоўным уздымам аднаўляе разбураную вайной гаспадарку.

Савецкі народ, поўны невычарпальных творчых сіл, сутракае трыццаць шостую гадавіну Кастрычніка вялікімі поспехамі на ўсіх галінах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва.

Нашы поспехі ў мірным будаўніцтве складаюць гордасць савецкага народа, ганарца імі і працоўныя ўсіх краін. У аснове Савецкага Саюза аны бацьчыны апуру міру і нацыянальнай незалежнасці, вялікі прыклад барацьбы за лепшую будучыню чалавечтва.

Наша краіна ўпэўнена ідзе да новых перамог

Таварышы!
Год, які адзначае нас ад трыццаці пятай гадавіны Вялікага Кастрычніка, быў поўны падзеямі велізарнага значэння.

Гістарычным этапам у жыцці партыі і Савецкай дзяржавы з'яўся XIX з'езд Комуністычнай партыі. Ён прайшоў пад знакам адзінства і блізкага давер'я савецкага народа да сваёй, выпрабаванай у бітвах Комуністычнай партыі і яе Цэнтральнага Камітэта. Рашэнні нашага з'езду акрылілі савецкіх людзей, патхнілі іх на новыя подзвігі.

Цікавай утратай для партыі, народаў Савецкага Саюза, для ўсяго прагрэсіўнага чалавечтва з'явілася ў прайшоўным годзе смерць нашага вялікага правадара, геніяльнага наладводца Іосіфа Вісар'яніавіча Сталіна.

Трыццаць год пасля смерці В. І. Леніна і В. Сталін, які заваяваў агульнае прызнанне і блізкасць дзяржавы і партыі, у дружным акружэнні сваіх верных саратнікаў наўхільна веў партыю і краіну па ленінскаму шляху. За гэтыя гады наша краіна ў бітвах, пераадолюючы нябачаныя ў гісторыі цяжкасці, вырасла ў магучую сацыялістычную дзяржаву. З небылай магучасцю раскрыліся творчыя сілы нашага народа, сапраўднага творца гісторыі, стваральніка новага, комуністычнага грамадства.

Наша Комуністычная партыя, створаная і выхаваная геніяльным Леніным і прадаўжальнікам яго бессмертнай справы вялікім Сталіным, моцная блізкасцю і адданасцю народных мас. На чале са сваім Цэнтральным Камітэтам наша партыя ўпэўнена вядзе краіну да новых перамог у барацьбе за камунізм.

Комуністычная партыя Савецкага Саюза адзначыла ў гэтым годзе знамянальную гістарычную дату — п'яцідзясяцігоддзе свайго жыцця. Паўвекавай герцаінай барацьбой за вызваленне працоўных ад царскага і памешчыцка-капіталістычнага прыгнёту, за рэвалюцыйнае пераўтварэнне грамадства, за перамогу камунізму наша слаўная партыя заслужыла блізкасць і любіць працоўных нашай Радзімы і шырокіх мас ва ўсім свеце.

Слава нашай Вялікай Комуністычнай партыі і яе баявому штабу — Цэнтральнаму Камітэту! (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Таварышы!

Жыццёвая сіла палітыкі Комуністычнай партыі заключаецца ў тым, што яна, выражаючы карэнныя інтарэсы народа, заснавана на глыбокім навуковым пазнанні аб'ектыўных законаў развіцця грамадства. На ўсіх этапах комуністычнага будаўніцтва партыя ў сваёй палітыцы пастаянна кіруецца асноўным эканамічным законам сацыялізма — забеспячэнне максімальнага задавальнення пастаянна растуць матэрыяльных і культурных патраб усяго грамадства шляхам наспынага росту і ўдасканалення сацыялістычнай вытворчасці на базе вышэйшай тэхнікі.

Узброены рашэннямі XIX з'езду Комуністычнай партыі, савецкі народ паспяхова выконвае заданні п'яцігадовага плана.

Вынікі работ нашай сацыялістычнай прамысловасці за дзесяць месяцаў 1953 года паказваюць, што план трыццяга года п'яцігодкі выконваецца паспяхова.

Валавыя прадукцыя прамысловасці за мінулыя дзесяць месяцаў гэтага года ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года павялічылася на 10,5 працента і перавышае ўзровень 1940 года прыкладна ў два з паловай разы.

Усе галіны сацыялістычнай народнай гаспадаркі развіваюцца на аснове тэхнічнага прагрэсу. Будаўніцтва буйных у свеце гідрэлектрастанцый, укараненне ў вытворчасць новых самых разнастайных, высокапрадукцыйных, магучых станкоў і механізмаў, навішых сельскагаспадарчых машын ствараюць адным з арышчых паказчыкаў паспяховага стварэння матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму.

Бясспрэчныя поспехі ёсць у развіцці навукі і сацыялістычнай культуры.

Савецкія вучоныя няспынна ўбагачаюць навуку навішнімі адкрыццямі ва ўсіх галінах ведаў. Глыбокую навуку і ўдзячнасць да ўсіх сваіх вучоных і работнікаў навукі і культуры адчувае наш народ і законна ганарыцца іх упорнай і пачэснай працай на карысць Радзімы.

Развіваецца літаратура і мастацтва савецкага народа. Савецкія пісьменнікі, дзеячы тэатра, мастакі, кампазітары працуюць на карысць народа.

Праўда, мы ўсё яшчэ недастаткова задавальняем растуць духоўныя запатрабаванні савецкіх людзей. Аднак няма сумнення, што работнікі літаратуры, кіно і тэатра, мастакі і кампазітары, дзеячы ўсіх іншых галін мастацтва прыкладуць усе сілы да ўдасканалення свайго майстэрства і створаць новыя творы, якія належна адлюструюць герцаінае жыццё і барацьбу нашага народа і народаў зарубешных краін.

Поспехі ў развіцці сацыялістычнай эканомікі і навуку забеспячэнні далейшым уздымам матэрыяльнага добрабыту савецкага народа. За апошнія 28 год выраб прадметаў народнага спажывання павялічыўся ў нашай краіне ў дванаццаць разоў. У 1953 годзе аб'ём вытворчасці прадметаў народнага спажывання перавысіць узровень даважнага 1940 года на 72 праценты.

У гэтым годзе па прыкладу мінулых год партыя і ўрад ажыццявілі шостае па ліку зніжэнне дзяржаўных рознічных цён на прамысловыя і харчовыя тавары, у выніку чаго сельніцтва атрымала дадаткова да іншых даходаў 46 мільярдаў рублёў. Калі пры гэтым ўрачыце, што новае зніжэнне цён прывядзе да падвешаўлення тавараў і на калгаснаму рынку, дык выгады сельніцтва складуць у разліку на год не менш 53 мільярдаў рублёў.

За дзесяць месяцаў 1953 года прадава населеніцтву тавараў на 20 працэнтаў больш у параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года.

У выніку мерапрыемстваў, прынятых партыяй і ўрадам па далейшаму разгортванню тавараабароту, у гандлёвую сетку ўжо ў гэтым годзе дадаткова да гадовага плана паступіць тавараў больш чым на 37 мільярдаў рублёў.

Клопаты аб шчасці савецкага народа складаюць гадоўную задачу Комуністычнай партыі і Савецкага ўрада. У сваім выступленні на пятай сесіі Вярхоўнага Савета СССР Старшыня Савета Міністраў СССР таварыш Г. М. Маленкоў асоба падкрэсліў, што Комуністычная партыя і Савецкі ўрад лічаць сваёй гадоўнай задачай у галіне ўнутранай палітыкі клопаты аб народным шчасці, наўхільнае павышэнне матэрыяльнага добрабыту рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі, усіх савецкіх людзей.

У адпаведнасці з гэтым партыя і ўрад прынялі ў апошні час рад важнейшых рашэнняў, ажыццяўленне якіх павінна забеспячыць рэзкі ўздым вытворчасці прадметаў народнага спажывання, далейшае магучае развіццё сельскай гаспадаркі, рашучае палешанне савецкага гандлю і вялікі рост тавараабароту, распаўсюненне жыллёвага будаўніцтва і рад іншых мерапрыемстваў.

Усе гэтыя рашэнні прасякнуты глыбокімі клопатамі партыі і ўрада аб добрабыце народа, аб тым, каб у кароткі тэрмін значна ўзняць узровень жыцця працоўных горада і вёскі.

Гэтыя гістарычныя рашэнні змяняюць сабой новы этап у развіцці савецкай эканомікі, калі мы, побач з хуткімі тэмпамі развіцця цяжкай індустрыі, ставім задачу круглага ўздыму галін народнай гаспадаркі, якія непасрэдна абслугоўваюць народнае спажыванне. Палітыка фарсіраванага развіцця сельскай гаспадаркі, лёгкай і харчовай прамысловасці з'яўляецца далейшым лагічным развіццём сацыялістычнай індустрыялізацыі, якая поўнаасцю адпавядае патрабаванням асноўнага эканамічнага закона сацыялізма і закона планернага, прапарцыянальнага развіцця ўсёй сацыялістычнай народнай гаспадаркі.

Таварышы!

Партыя і ўрад працягваюць вялікія клопаты аб усеабавым умацаванні і далейшым развіцці нашай сацыялістычнай сельскай гаспадаркі. Вераснёўскі Пленум ЦК партыі, спецыяльна прысвечаны пытанню аб далейшым развіцці сельскай гаспадаркі, усеабава абмеркаваў гэтае пытанне і прыняў гістарычна важныя рашэнні. Адназначны буйны поспехі ў развіцці сацыялістычнай сельскай гаспадаркі, Пленум ЦК разам з тым з усёй большасцю прамагую ўказуць адстаўанне тэмпаў развіцця сельскай гаспадаркі ад тэмпаў росту прамысловасці і ад росту патраб населеніцтва ў прадметах спажывання. У сваім грунтоўным дакладзе на

З велізарным патрыятычным уздымам святкаваў савецкі народ 36-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі.

Працоўныя нашай краіны прадэманстравалі сваё непарушнае адзінства і згуртаванасць вакол Комуністычнай партыі і Савецкага ўрада.

Пленуме першы сакратар Цэнтральнага Камітэта партыі таварыш Н. С. Хрушчоў падкрэсліў, што ў нас склаўся лўна неадпаведнасць тэмпаў росту нашай буйнай індустрыі, гарадскога населеніцтва, матэрыяльнага добрабыту працоўных мас, з аднаго боку, і сучасным узроўнем сельскагаспадарчай вытворчасці, з другога.

Адстаўанне такіх важных галін сельскай гаспадаркі, як жывёлагадоўля, вытворчасць бульбы, гародніны, замаруджвае далейшае развіццё лёгкай і харчовай прамысловасці і вельмі тэрміновае развіццё калгасаў і калгаснікаў.

Пастанова вераснёўскага Пленума ЦК КПСС і наступныя

рашэнні партыі і ўрада прадугледжваюць буйныя меры, якія маюць мэтай далейшае ўмацаванне калгаснага ладу, развіццё жывёлагадоўлі, павелічэнне вытворчасці гародніны, бульбы, павышэнне ўраджайнасці збожжавых, тэхнічных і маслічных культур, і на гэтай аснове абавязковае павышэнне добрабыту ўсёй масы калгаснага сялянства.

Намечаны сур'ёзныя мерапрыемствы па карэннаму палешанню работы МТС. Машынатрактарныя станцыі — гэта індустрыяльная матэрыяльна-тэхнічная база калгаснага ладу. Трэба, каб яны ў поўнай меры сталі рашаючай і арганізуючай сілай у развіцці калгаснай вытворчасці.

Для ажыццяўлення намечаных мерапрыемстваў і забеспячэння круглага ўздыму сацыялістычнага земляробства і жывёлагадоўлі ўжо ў 1953 годзе на развіццё сельскай гаспадаркі па дзяржаўнаму бюджэту, за кошт іншых дзяржаўных сродкаў, а таксама сродкаў саміх калгасаў будзе ўкладзена каля 70 мільярдаў рублёў. У гэтым годзе сельская гаспадарка атрымае 150 тысяч трактараў (у 15-сільным вылічэнні), 42

тысячы камбайнаў і звыш двух мільёнаў розных сельскагаспадарчых прыладаў і машын. Гэта вялікая дапамога.

Але важнейшай з усіх відаў дапамогі нашай калгаснай гаспадарцы з'яўляецца дапамога кадрамі. Кадры рашаюць усё. Цяпер, калі партыя і ўвесь народ хочучы, каб наша сельская гаспадарка хутка стала ва ўзровень сацыялістычнай індустрыі, з растуць патрабаваннямі працоўных, а даходнасць калгасаў і кожнага калгасніка рэзка павысілася, партыя звярнулася да ўсіх спецыялістаў і механізатараў сельскай гаспадаркі з заклікам стаць у першы рады на лінію барацьбы за павелічэнне вытворчасці хлеба, мяса, маляка, бульбы, гародніны. Гэты заклік партыі знайшоў гарачы водгук, і ўжо значная колькасць спецыялістаў сельскай гаспадаркі, інжынераў і тэхнікаў прыступілі да работы ў МТС і калгасах.

У вырашэнні задач, пастаўленых партыяй і ўрадам перад сельскай гаспадаркай, вялікая роля партыйных арганізацый, камсамола, жанчын-калгасніц, партыйных і беспартыйных работнікаў МТС і саўгасаў. Толькі іх працоўны энтузіязм, іх дзейная творчасць могуць забеспячыць у кароткі тэрмін усеабавае развіццё сельскай гаспадаркі, павысць яе даходнасць.

Таварышы!

Паспяховае вырашэнне вялікай задачы — стварэння багата прадметаў ужытку ў краіне прама залежыць ад далейшага палешання работ нашай прамысловасці. Удасканаленне гаспадарчага кіраўніцтва, павышэнне культуры ў рабоце прамысловых прадпрыемстваў, далейшае павышэнне прадукцыйнасці працы, палешанне якасці і зніжэнне сабекошту прамысловай прадукцыі павінны стаць у цэнтры нашай увагі.

Зніжэнне сабекошту — важнейшая крыніца сацыялістычнага нахалення. Вядома, што толькі за адзін 1952 год ад зніжэння сабекошту прамысловай прадукцыі краіна атрымала эканомію ў 46 мільярдаў рублёў. А гэта-ж толькі частка таго, што можна атрымаць, калі-б мы працавалі лепш.

Між тым, у нас ёсць яшчэ нямаля фабрык і заводаў, якія не выконваюць дзяржаўных заданняў па росту прадукцыйнасці працы, дапускаюць брак у рабоце, драня змагавецца за высокую якасць прадукцыі, за зніжэнне сабекошту.

Найпершы абавязак гаспадарчых кіраўнікоў, дырэктараў прадпрыемстваў, інжынера-тэхнічных работнікаў, рабочых і ўсіх працоўных, і ў першую чаргу, арганізацыя, адпаведных міністэрстваў, заключаецца ў тым, каб ліквідаваць наяўныя недахопы ў рабоце, забеспячыць укараненне новай тэхнікі і яе асваенне, палешыць арганізацыю працы і дабіцца значнага павышэння прадукцыйнасці пры абавязковым палешанні якасці прадукцыі.

Затча партыйных, савецкіх, профсаюзных і камсамоль-

скіх арганізацый заключаецца ў тым, каб усямерна развіць актыўнасць і ініцыятыву мас, яшчэ шырэй разгарнуць сацыялістычнае спаборніцтва за выкананне і перавыкананне вытворчых планаў, за павышэнне прадукцыйнасці працы і зніжэнне сабекошту прадукцыі, за высокую яе якасць.

Творчыя сілы савецкага народа невычарпальныя. Узроам патрыятычнага служэння народу з'яўляецца праца нашых слаўных перадавікоў вытворчасці. Гэтыя выдатныя людзі, сыны і дачкі нашага вялікага народа, — прыклад для ўсіх савецкіх працаўнікоў. Іх вопыт павінен шырока распаўсюджвацца, становіцца асновай працоўнай дзейнасці ўсіх працоўных.

Геніяльным Леніні і прадаўжальніку яго справы вялікі Сталін неаднаразова ўказвалі, што асновай сілы і моцнасці савецкага ладу з'яўляецца саюз рабочага класа і сялянства. У непарушным саюзе рабочага класа і працоўнага сялянства яны былі вышэйшыя прычынны дызятары пролетарыята. Пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі саюз рабочага класа і сялянства з'явіўся той рашаючай сілай, якая забеспячыла нам перамогу ў кастрычніку 1917 года і пераможны рух па шляху будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне. Трывае гэтага саюза з'яўляецца і залогам нашага далейшага руху па шляху да камунізму. Мерапрыемствы партыі і ўрада, якія накіраваны на развіццё сельскай гаспадаркі і павышэнне добрабыту народа, яшчэ больш будучы дзейнічаюць умацаванню саюза рабочага класа і сялянства, маральна-палітычнага адзінства ўсяго нашага народа.

Таварышы!

Найвялікшым заваяваннем Кастрычніцкай рэвалюцыі з'яўляецца стварэнне многанацыянальнай Савецкай дзяржавы, якая навечна спыла дружбу народаў СССР. Наша краіна не ведае нацыянальнай роўні. Кастрычніцкая рэвалюцыя стварыла ўмовы для бурнага росту эканомікі і культуры ўсіх народаў, што насяляюць нашу вялікую Радзіму. Мы наперадзім вялікай надзеі — у студзені будучага года сп'яўняцца 300 год з дня ўз'ядання Украіны з Расіяй. Гэта вялікае свята не толькі рускіх і украінцаў — гэта вялікая ўрачыстасць усіх народаў Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Брацкі, непарушны саюз і дружба рускага і украінскага народаў і ўсіх другіх шматлікіх народаў нашай вялікай Радзімы — крыніца неадольных сіл Савецкай многанацыянальнай дзяржавы.

Няхай жыве непарушная брацкая дружба народаў вялікай Краіны Саветаў! (Бурныя, доўга не змаўкаючыя апладысменты).

Адной з важнейшых умоў пабудавання будаўніцтва камунізму ў нашай краіне з'яўляецца далейшае ўмацаванне Савецкай дзяржавы. Саветы, які нова, самая дэмакратычная форма дзяржавы кіравання, вытрымалі выпрабаванне ў барацьбе за шчасце і свабоду народа. Нам трэба ўсямерна мацаваць Савецкую дзяржаву, удасканаліваць работу Саветаў, умацоўваць іх сувязі з найшырэйшымі масамі народа.

Адначасова нашай задачай з'яўляецца ўсямернае ўмацаванне Узброеных Сіл Савецкай дзяржавы, якія стаць на варце свабоды і незалежнасці нашай Радзімы, на варце мірнай стваральнай працы нашага міралюбівага народа. (Апладысменты).

Савецкія людзі поўны энергіі і рашымасці працаваць у імя новых дасягненняў у будаўніцтве камунізму, у імя праўдывага сацыялістычнага Айчыны. Мудрае кіраўніцтва Комуністычнай партыі, яе Цэнтральнага Камітэта і Савецкага ўрада з'яўляецца залогам далейшага паспяховага руху нашай краіны ўперад, па шляху будаўніцтва камуністычнага грамадства.

Савецкі народ—у авангардзе барацьбы за трывалы мір

Таварышы!

Велізарны размах мірнай стваральнай работы, небывалы па маштабу і значнасці мерапрыемствы Комуністычнай партыі і ўрада, якія накіраваны на далейшы ўздым народнай гаспадаркі, на наспынае павышэнне матэрыяльнага добрабыту савецкіх людзей, з усёй відавочнасцю сведчаць аб міралюбным характары палітыкі нашай партыі і ўрада Савецкага Саюза.

Савецкі ўрад з уласцівай яму энергіяй і паслядоўнасцю заўсёды праводзіў і праводзіць палітыку захавання і ўмацавання міру ва ўсім свеце, развіцця добрасуседскіх адносін з усімі краінамі, развіцця і ўмацавання міжнародных эканамічных сувязей.

Гэтая генеральная лінія нашай знешняй палітыкі была і застаецца непахісай.

Лагер імперыялістаў на чале з рэакцыйнымі сіламі ЗША праводзіць лінію на падрыхтоўку новай вайны. Усім вядома, што настаялівым стараням агрэсіўных кругоў ЗША прадаўжаецца і ўсё больш раздуваецца «халодная вайна». Не спыняюцца, а ўмацаюцца раз'юшаныя брудная паблішніцкая кампанія супраць Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік і іншых міралюбных краін. Урад Злучаных Штатаў Амерыкі дэманстравальна асігнае на падрыхтоўку дзейнасці ў краінах дэмакратычнага лагера сотні мільёнаў долараў, прадаўжае палітыку гонкі ўзброенняў, скаладае ваенныя групіроўкі і ўзмоцнена стварае густую сетку ваенных баз у непасрэднай блізкасці ад граніц краін дэмакратычнага лагера. Усе гэтыя факты, зразумела, не могуць не выклікаць сур'ёзнага непакоя ўсіх міралюбных народаў.

Буйным укладам у справу змякчання міжнароднай напружанасці з'яўляецца падпісанне перамір'я і спыненне кровапраліва ў Карэі. Вядома, што Савецкі Саюз падпеч з Кітайскай Народнай Рэспублікай і краінамі народнай дэмакратыі настанна змагаўся за спыненне гэтай жорсткай, навязанай карэйскаму народу, несправядливай, захопніцкай вайны.

(Зачанчэнне на 2 стар.).

36-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі

Даклад тав. К. Е. ВАРАШЫЛАВА на ўрачыстым паседжанні Маскоўскага Савета 6 лістапада 1953 года

(Заканчэнне).

Цяпер, калі планы агрэсараў у Карэі праваліліся, карысна яшчэ раз напамінаць аб некаторых павучальных уроках карэйскай вайны.

Шляхам узброенай інтэрвенцыі ў Карэі імперыялістычныя агрэсары марылі заняволіць карэйскі народ, а заодно патапіць у крыні і нацыянальна-вызваленчы рух народаў Азіі і Ціхага акіяна, які ўзнік на барацьбу за сваю незалежнасць і дэмакратычныя свабоды.

Але агрэсары прадпалагаюць, а народы, якія адстойваюць сваю свабоду і незалежнасць, распалагаюць.

Падае ў Карэі паказалі, што народы Азіі поўны рашымасці адстойваць сваю нацыянальную свабоду і незалежнасць, не дапускаць на Далёкім Усходзе стварэння ачага новай сусветнай вайны.

Імперыялістам граба было-б засвоіць тую ісціну, што даўно мінулі часы, калі яны беспакарана маглі камаандаваць заняволенымі народамі каланіяльных і залежных краін. У гістарычным лёсе гэтых народаў адбыўся карэны паварот. Народы Азіі хочучы быць поўнымі гаспадарамі сваёй зямлі і свайго лёсу.

У Азіі нарадзілася вялікая народна-дэмакратычная дзяржава — Кітайская Народная Рэспубліка, якая выступае стабільным фактарам міру і прагрэсу як у Азіі, так і ва ўсім свеце. Гэтая вялікая краіна пераходзіць імперыялістам беспакарана праводзіць палітыку ператварэння Азіі ў ачаг новай сусветнай вайны. Яна з'яўляецца магучай алоўрай прыгнечаных народаў Усходу ў іх барацьбе за свабоду, дэмакратыю і сапраўдную незалежнасць.

У сувязі з гэтым нельга не закрануць пазіцыю імперыялістычных дзяржаў, якія процістаяць адзін аднаму за кожнай праваў Кітайскай Народнай Рэспублікі ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Гэтая пазіцыя, баспрэчна, садейнічае далейшаму падтрыманню міжнароднай напружанасці. Нельга ігнараваць вялікі кітайскі народ у вырашэнні важнейшых міжнародных праблем, у прыватнасці тых, што датычаць Далёкага Усходу. Без актыўнага ўдзелу Кітайскай Народнай Рэспублікі нельга ўспрымаць аб'явічымасці аслаблення напружанасці ў міжнародных адносінах і ўрэгулявання праблем Азіі.

Дасягненне пераможнага ў Карэі стварыла спрыяльную глебу для змякчэння напружанасці міжнароднай абстаноўкі. Гэта, аднак, не задавальняе імперыялістычныя дзяржавы, у пачынаюць не ўваходзіць нармальнага міжнародных адносін. Аб гэтым гаворыць, напрыклад, той факт, што заходнія дзяржавы абходзяць маўчачым савецкую прапанову абмеркаваць на нарадзе прадстаўнікоў ЗША, Англіі, Францыі, Савецкага Саюза і Кітайскай Народнай Рэспублікі агульныя мералічбы на змякчэнню напружанасці ў міжнародных адносінах. Аб тым-жа сведчыць і пазіцыя, занятая прамісловымі кругамі ЗША ў пытанні аб палітычнай канферэнцыі на Карэі. Гэтая пазіцыя не можа не выклікаць трывогі ва ўсім, хто імкнецца да хутчайшага канчатковага ўрэгулявання карэйскай праблемы і мірнага вырашэння іншых нявырашаных пытанняў Далёкага Усходу. Амерыканскія прадстаўнікі не жадаюць ператварыць палітычную канферэнцыю ў канферэнцыю «крутага става», на якой сустрэліся б не толькі ваяваўшы бакі, але і зацікаўленыя нейтральныя дзяржавы. Грэба ў той-жа час адзначыць, што такая буйная дзяржава Азіі, як Індыя, мае не малыя заслугі ў тым, каб ваіне ў Карэі былі пакладзены ланец. Аднак ЗША лічаць за лепшае абмісці Індыю, адмаўляючыся запраسیць яе і рад іншых нейтральных краін да ўдзелу ў палітычнай канферэнцыі на Карэі. Як відаць, імперыялістычныя агрэсары не пакынулі сваіх вар'яцкіх планаў пакалення народаў Азіі шляхам расшырэння сваёй агрэсіі.

Цяжка перацаніць і значэнне, якое ў справе змякчэння цяперашняга міжнароднага напружання набывае вырашэнне германскага пытання.

Савецкі Саюз, які заклапочаны захаваннем і ўмацаваннем міру ў Еўропе і ідзе на сустрэчу нацыянальным інтарэсам германскага народа, неадараво звартаецца да заходніх дзяржаў з прапановамі аб справядлівым вырашэнні германскай праблемы. Савецкі ўрад упэўнены, што германскае пытанне можна і трэба вырашыць у інтарэсах міру з улікам нацыянальных спадзяванняў германскага народа шляхам склікання мірнай канферэнцыі для разгляду пытання аб мірным дагаворы з Германіяй, утварэння Часовага Агульнагерманскага ўрада і правядзення агульнагерманскіх выбараў і аб'яўчэння фінансава-эканамічных абавязацельстваў Германіі, якія звязаны з вышэйшай вайны.

Адносіны заходніх дзяржаў да савецкай прапановы не сведчаць аб іх імкненні да справядлівага ўрэгулявання германскага пытання. Яны не сведчаць і аб намере гэтых дзяржаў лічыцца, а не тое каб павяжаць нацыянальным інтарэсам германскага народа. Ва ўсім сваім адказах на прапановы Савецкага Саюза яны абходзяць усю вялікую бакі германскай праблемы, накістаюць пытанне аб мірным дагаворы, аб стварэнні агульнагерманскага ўрада, аб аб'яўчэнні фінансава-эканамічных абавязацельстваў Германіі. Яны на першы план крывадушна выстаўляюць пытанне аб так званых агульнагерманскіх выбарах, хоць застаецца незразумелым, як можна гаварыць аб агульнагерманскіх выбарах пры наяўнасці Германіі, расколаты на дзве часткі, як можна гаварыць аб якіх-лібодзь выбарах, калі ў Германіі няма агульнагерманскага ўрада.

Да таго-ж, паўсядзённая палітыка заходніх дзяржаў у адносінах Германіі выкрывае іх сапраўдныя намеры, якія цяжка не ў напрамку ўмацавання міру ў Еўропе, а ў напрамку ператварэння Заходняй Германіі ў ачаг новай вайны ў Еўропе. Прыватныя кругі ЗША і Англіі адкрыта праводзяць палітыку рэмілітарызацыі Заходняй Германіі, яны фарсіруюць уснаўленне там узброеных сіл, якія павінны, на іх змыслах, склаці ядро скалачваемай імі агрэсіўнай «Еўрапейскай арміі». Асабліва адкрытай палітыка адраджэння германскага мілітарызма стала за апошні час пасля выбараў у бонскіх бундэстаг. Ваўнічныя мілітарыстычныя колы Заходняй Германіі адкрыта выступаюць з рэвалюцыйнымі заявамі, накіраванымі супраць Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, Польскай і Чэхаславацкай Народных Рэспублік, супраць Савецкага Саюза. Яны выступаюць з пагрозамі ў адносінах Францыі і, асабліва, супраць Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Гэтыя выступленні атрымалі поўнае адрабненне кіруючымі дзеячамі ЗША і Англіі, якія заяўляюць, што ў выпадку адмовы Францыі ратыфікаваць парызкі дагавор аб стварэнні так званых «Еўрапейскага абарончага савітэрства» Заходняя Германія разам з яе адраджанымі ўзброенымі сіламі будзе непасрэдна ўключана ў агрэсіўны Паўночна-атлантычны саюз праз галаву Францыі.

Вымушана ўлічваць імкненне народаў да міру, прадстаўнікі заходніх дзяржаў перадаюць запэўненне аб сваім жаданні дагаворыцца з Савецкім Саюзам на навірашаных праблемах у інтарэсах змякчэння напружання. Наколькі та-

кія запэўненні рыходзяцца з праводзімай палітыкай заходніх дзяржаў, можна меркаваць па іх падыходу да вырашэння германскага пытання. На словах заходнія дзяржавы выступаюць за абмеркаванне германскай праблемы з уделам Савецкага Саюза. На справе-ж яны ўсімi мерамі фарсіруюць ратыфікацыю парызскага і бонскага мілітарыстычных дагавораў, якія афармляюць уключэнне Заходняй Германіі ў агрэсіўны Атлантычны саюз. Ясна, што ратыфікацыя гэтых дагавораў робіць немагчымым уяўленне Германіі ў адзіную дэмакратычную і міралюбную дзяржаву.

Заходнія дзяржавы сцвярджаюць, што яны стаюць за абмеркаваннем з Савецкім Саюзам германскага пытання, у той-жа час прымаюць на лонданскай нарадзе сепаратнае палітэніне аб уцягненні Заходняй Германіі ў агрэсіўную Атлантычную сістэму, накіраваную сваім вострым супраць Савецкага Саюза. Хіба такая пазіцыя заходніх дзяржаў не робіць загада бесперадметным абмеркаванне германскай праблемы на нарадзе чатырох дзяржаў? Ці не маем мы тут справы са спробай заходніх дзяржаў наваздаць Савецкаму Саюзу сваю пазіцыю на германскаму пытанні, а ў выпадку няўдачы, абвінавачваць Савецкі Саюз у «нежаданні» мірна ўрэгуляваць германскую праблему і тым самым ашукаць сусветную грамадскую думку?

Праціўнікам мірнага вырашэння германскага пытання граба было-б памятаць, што за ўсімi-жх прашуканні, накіраванымі на падрыхтоўку вайны, ільня сочаць міралюбныя народы. Народы добра бачаць, як не зусім разумныя палітыкі Вашынгтона пры садзейні некаторых пасуджлівых англійскіх і французскіх дзеячоў гуляюць з агнём, адраджаючы ў Заходняй Германіі ачаг агрэсіі.

Цяперашнія палітыкі Германіі не могуць не ўсведамляць таго, што шлях, на які прабуць уцягнуць іх краіну бонскія рэваншызты, небяспечны пагубнымі вынікамі для ўсёй германскай нацыі.

Палітыка рэмілітарызацыі і ўключэння Заходняй Германіі ў агрэсіўны Атлантычны саюз непарўна звязана з палітыкай стварэння ў радзе еўрапейскіх дзяржаў сеткі вяральных баз, размешчаных у непасрэднай блізкасці ад граніц Савецкага Саюза і краін народнай дэмакратыі. Баспрэчна, што гэта толькі розныя бакі адной і той-жа палітыкі падрыхтоўкі вайны супраць дзяржаў дэмакратычнага лагера. Але з гэтага трэба зрабіць і адпаведныя вывады.

Хто сапраўды імкнецца да змякчэння міжнароднай напружанасці, той не можа абходзіць пытанні аб ліквідацыі вяральных баз на чужых тэрыторыях. Савецкі Саюз неадараво ставіць і настойліва ставіць сараз гэце пытанне перад заходнімі дзяржавамі. Аднак яны кожны раз абходзяць яго.

Больш таго, Злучаныя Штаты Амерыкі за апошні час узмацнілі націск на Нарвегію і Данію ў пытанні аб прадстаўленні імі баз, заклучылі пагадненні аб вяральных базях з Грэцыяй і Франксіскай Іспаніяй, а таксама ўсімi мерамі прымушаюць да гэтага Іран і іншыя краіны Бліжняга і Сярэдняга Усходу.

Заходнія дзяржавы ўпарта супраціўляюцца прыняццю рашэнняў аб абароне атманай, вадароднай і іншых відаў зброі масавага знічэння, аб скарачэнні ўзброеных вялікіх дзяржаў. Пры гэтым пасылваюцца на тое, што гэтыя пытанні абмяжоўваюцца ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Але вядома, што яны абмяжоўваюцца ў ААН з самага пачатку стварэння гэтай арганізацыі, і бесплодным дыскусіяем не відаць канца.

Цяпер народы не вераць словам, якія не падмацоўваюцца справай. А справы правячых кругоў імперыялістычных дзяржаў выдочыць іх з галавой як праціўніцкі міру, як правядніцкі палітыкі варажасці паміж народамі ў інтарэсах падрыхтоўкі новай вайны.

Савецкі Саюз наўліхна і паслядоўна праводзіць палітыку міру і дружбы паміж усімі народамі. Гэтак, у прыватнасці, служыць і яго палітыка расшырэння эканамічных сувязей з саружбенымі краінамі. Нашы эканамічныя адносіны з краінамі народнай дэмакратыі развіваюцца і мацнеюць з года ў год. У той-жа час у гэтым годзе Савецкі Саюз падпісаў гандлёвыя пагадненні і з Францыяй, Італіяй, Аргенцінай, Фінляндыяй, Швецыяй і многімі іншымі краінамі. Мы надзея вялікае значэнне ўмацаванню міжнародных эканамічных сувязей, што павінна садейнічаць аслабленню міжнароднага напружання. Мы маем намер і надаць усемерна садейнічаць расшырэнню гандлю паміж дзяржавамі на ўзаемна выгаднай аснове.

Спаўня ідэй пралетарскага інтэрнацыяналізма магучымі лагерам дэмакратыі і сацыялізма ўпэўнена ідзе на шляху далейшага ўдзелу ва ўсім галінах эканамічнага, палітычнага і культурнага жыцця, аказвае ўсё большы і дабратворны ўплыў на міжнародную абстаноўку ў інтарэсах прагрэсу міру і дэмакратыі.

Сілы, якія змагаюцца за мір, няспынна растуць, мацнеюць і з'яўляюцца важным фактарам умацавання міру ва ўсім свеце. Значналішня, што сусветныя камітэсы жанчын, моладзі і профсаюзаў, якія збіраюцца ў гэтым годзе, прайшлі пад знакам гарачага імкнення мільянаў людзей да адзінства ў барацьбе за мір супраць гонкі ўзброенай і наступлення капіталістычных манопаліі на правы і свабоды працоўных. У адзінстве — сіла працоўных, сіла ўсіх людзей, якія поўны жадання прадухіліць вайну і адстаяць справу міру. (Бурны, працяглы апладыменты).

Таварышы!

Савецкі лад, які ўзнік у нашай краіне трыццаць шэсць год назад у выніку перамогі Кастрычніка, з кожным годам аказвае ўсё большы ўплыў на ход сусветнай гісторыі. Прычым, абвешчаныя Кастрычніцкай рэвалюцыяй, сталі цяпер гіганцкай сілай, якая згуртоўвае магучыя лагеры сацыялізма і дэмакратыі, узмаінае на самаадданую барацьбу за свабоду і прагрэс усе новыя і новыя мільёны людзей працы.

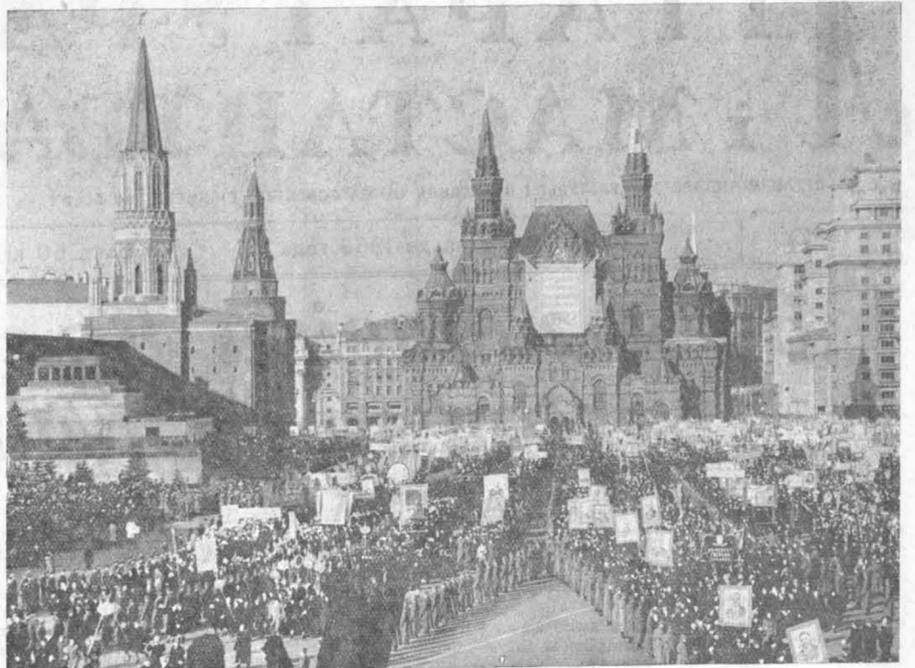
Адзачачы трыццаць шостую гадавіну Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, мы на праву ганарымся поспехамі, якіх дасягнулі народы Савецкага Саюза. Перад намі стаюць вялікія задачы. Для іх вырашэння патрабуюцца новае напружанне сіл, гатоўнасць і рашымасць пераадолець любыя цяжкасці, якія стаюць на нашым шляху. Але савецкія людзі ніколі не баяліся цяжкасцей. Мы можам з поўнай упэўненасцю сказаць, што савецкі народ, кіруемы нашай слаўнай Кастрычніцкай партыяй, нахатыма ўсеперамагаючым вучаннем Маркса — Энгельса — Леніна — Сталіна, будзе наўліхна ісці ўперад, да новых перамог у будучынітве камунізма. (Апладыменты).

Нахай жыць 36-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі! (Апладыменты).

Нахай жыць мір паміж народамі! (Апладыменты).

Нахай жыць вялікі савецкі народ! (Апладыменты).

Над сцягам Леніна—Сталіна, над кіраўніцтвам Камуністычнай партыі — уперад, да перамогі камунізма! (Доўгі, бурны апладыменты). У зале раздзяюцца воклічы ў чысьце Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, у чысьце яе Цэнтральнага Камітэта і Савецкага ўрада).

Масква, 7 лістапада 1953 года. Дэманстрацыя прадстаўнікоў працоўных на Краснай плошчы.

Фота Н. Граноўскага.

Парад і дэманстрацыя на Краснай плошчы ў Маскве

Вялікая-строгая Красная плошча — месца народных урачыстасцей. Фасад ГУМ'а — у палым чырвоных палотнішчаў. У центры — бар'ельеф з вобразамі геніяльнага заснавальніка і мудрага правадарыя Комуністычнай партыі В. І. Леніна, вучні і прадаўжальнікі яго справы вялікага І. В. Сталіна. Над вялізарным малаўкім гербам Савецкага Саюза — гербы шаснаццаці брацкіх саюзных рэспублік.

На трыбуну Маўзалея Леніна—Сталіна паднімаюцца кіраўнікі партыі і ўрада — таварышы Г. М. Маленкоў, В. М. Молатаў, Н. С. Хрушчоў, К. Е. Варашылаў, Л. М. Кагановіч, А. І. Мікалін, М. З. Сабур'аў, М. Г. Перуховіч, Н. М. Швернік, П. К. Панамароўна, М. А. Сусл'аў, П. Н. Паспел'аў, Н. Н. Шталаін, М. Ф. Шкіратаў, маршалы, генералы і адміралы савецкіх Узброеных Сіл. Іх сустракаюць авальныя прыступкі на Краснай плошчы гоці.

Роўна ў дзесяць гадзін раіліцы з першым ударам Крамлёўскіх курантаў з вярот Спаскай вежы на адкрытым аўтамабілі паўляецца Міністр Абароны СССР, Маршал Савецкага Саюза Н. А. Булганін. На сустрэчу яму накіроўваецца камандуючы парадом Генерал арміі К. С. Маскалаенка. Машыны спыняюцца ў центры плошчы. Н. А. Булганін, прыняўшы рапарт, разам з камандуючым парадом аб'яўжае вяркам і вітаецца з салдатамі і матросамі, з сержантамі і старшымі, афіцэрамі, генераламі і адміраламі, вінушы іх са сцягам 36-й гадавіны Вялікага Кастрычніка. Грамадскі «сура» магучымі перакатамі нясецца ў адказ на прывітанне Міністра Абароны.

Таварыш Булганін падмаецца на трыбуну Маўзалея і гаворыць прамова.

Пасля прамовы пачынаецца ўрачыстае праходжанне войск.

Тысячы вачэй накіраваліся ў бок П'ястэрчынага мачы. Адуль рушылі зводныя батальёны слухачоў Чырвонасцяжнага ордэна Леніна і ордэна Суворова 1-й ступені Ваеннай акадэміі імя М. В. Фрунзе.

На маршы — Ваеннага ордэна Леніна акадэмія бронетанкавых і механізаваных войск Савецкай Арміі імя І. В. Сталіна.

Паучуць гонару ахаляе прысутных на транітных трыбунах, калі под тукі тра-

дыцыйнага ваеннага марша «У абарону Радзімы» праходзяць, чаканячы крок, дзесяці Герояў Савецкага Саюза — накартычкі блакітных прасторы афіцэраў-лётчыкаў, пагранічнікі — адважныя вартавы нашай Радзімы, скромныя і бесстрашныя палітрабнікі — прадаўжальнікі традыцый легендарных камісараў Чырвонай Арміі.

На прасторы Краснай плошчы ўставаюць курсанты старэйшага ў краіне Маскоўскага Чырвонасцяжнага пяхотнага вучылішча імя Вярхоўнага Савета РСФСР.

На плошчы праходзяць ваенныя маршы. На мінуў плошча пусцець. Хутка маршаская гул маторы. На маршы — гвардзейскае страляковае Таманскага Чырвонасцяжнага ордэна Суворова дывізія імя М. І. Калініна.

І быццам спаборнічаючы ў баявой вывучцы з доблесным гвардзейцам-пяхотнікам, у неба ільвіца праносяцца на реактыўных самалётах гвардзейцы-лётчыкі.

... Несакрушальнай сталёнай залінай на Красную плошчу ўліваюцца войскі часці. Міма трыбуны з роўным гулам маторы праходзяць гурзавікі. На вялікіх бортах сусеца эмблема «крылатых пяхотніцаў» — крылы і парашут.

На плошчы грозная савецкая артылерыя. На прычэпе ў магучых ЗІС'аў і цягачоў рухаюцца гарматы, таўбіцы, мінамётны, зенітны ўстаноўкі.

Гул адабрыня на трыбунах выклікае праходжанне баявых машын у паветры і на зямлі. Майстэрству лётчыкаў, артылерыстаў і грознай тэхніцы апладыруюць савецкія людзі і нашы гоці — сябры з Кітая, Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі, краін народнай дэмакратыі, дэлегацыі працоўных капіталістычных краін.

У парадзе ўдзельнічалі выхаванцы савецкаўскіх і нахімаўскіх ваенных вучылішчаў.

Савецкія воіны прадэманстравалі высокую дысцыпліну і арганізаванасць, выдатную вывучку.

Парад войск закончаны. На шырокую прасторы Краснай плошчы ўліваюцца святочныя калоны дэманстрантаў.

Мінск святочны

... Заўсёды чудаўна і непаўторная радзіца вялікага свята. Мінск, сталіца Савецкай Беларусі, у святочным убранні, у трапятлівым полымі сцягоў.

У скверах, на будынках і плошчах горада — партыі В. І. Леніна, І. В. Сталіна, кіраўнікоў партыі і ўрада. На шырокіх чырвоных палотнішчах, перакінутых праз вуліцы, заклікі Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Прывітаюць пано, мантажы і дыяграмы расказваюць аб гераічнай барацьбе савецкіх людзей за паспяховае выкананне рашэнняў XIX с'езда партыі і пастаноў вераснёўскага Пленума ЦК КПСС.

Раіцы 7 лістапада... Нібы вясенняя рака ў разводзе, расце і шырыцца людскі патог, які накіроўваецца на галоўнай магістраў горада — на праспекту імя Сталіна да Цэнтральнай плошчы. Тут ужо размаціліся войскі, якія ўдзельнічаюць у ўрачыстым парадзе: стралкі, кулямётчыкі, артылерысты.

11 гадзін раіліцы. Трыбуны для гацей перапоўнены. Тут перадавікі вытворчасці сталіцы рэспублікі, пісьменнікі, кампазітары, вучоныя, мастакі, лаўрэаты Сталінскай прамі, Героя Савецкага Саюза, Героя Соцыялістычнай Працы, партыянцы, савецкія, профсаюзныя і комсамоўскія работнікі, гоці з раёнаў і абласцей Беларусі, а брацкіх рэспублік, з Масквы і Ленінграда.

На ўрадаўну трыбуну падмаюцца гг. Н. С. Паталічэў, К. Т. Мазураў, В. І. Казаў, Н. Е. Аўхімовіч, Т. С. Гарбуноў, М. І. Баскаў, І. Ф. Клімаў, П. А. Абрамаў, І. Н. Макараў, П. М. Машараў, Л. І. Лубенікаў. Вярхам на залі на плошчы з'яўляецца Маршал Савецкага Саюза С. К. Цімашэнка. Маршал аб'яўжае войска, спешацца, падмаецца на трыбуну. У сваёй прамове ён абвясчае здравіц ў чысьце гераічнага савецкага народа, роднай Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада.

Урачыстую цішыню разрываюць задны артылерыйскі гармат, а затым грамавы гул магучага салдацкага «сура». Над плошчы і праспектам пільвае велічная мелодыя Дзяржаўнага Гімна Савецкага Саюза. Пачынаецца парад. Вялікім натхненнем напоўнены гэты традыцыйны святочны марш савецкіх воінаў. Маналіты строй, чаканячы крок, бездакорная выпраўка сведчаць аб тым, што воіны многа і павіна папрацаваў, аваладоўчычы баявым майстэрствам, сваёй перахлакласнай аброў і тэхнікай.

Цяла вітаюць мінчане воінаў.

Святочнае шэсце адкрывае шматлікімі атрад фізкультурыкаў. Вітаючы кіраўнікоў партыі і ўрада, юнакі і дзяўчаты ўзімаюць тысячы букетаў кветак. Гучыць многагалосая дружная здравіца: — Камуністычнай партыі Савецкага Саюза — слава! Слава! Слава!

Быццам марскі прыбой, перакатваецца па плошчы «сура!». І вось перад Маўзалеём кроціць зводная калона сцяганосцаў — паўтары тысячы сцягоў! Уперад — сцяг Масквы, увенчаны ордэнам Леніна.

На плошчы ўстаюць працоўныя Масквы. Ідуць станабудаўнікі і тэкстыльшчыкі, метаурны і стваральнікі сельскагаспадарчых машын, чыгуначнікі, вучоныя, дзесячкі культаўры, настаўнікі, студэнты.

На плошчы адначасова рухаюцца калоны працоўных дванаццаці раёнаў Масквы. Масквічы з годраццю рапартуюць аб працоўных перамогах у выкананні градыёнай праграмы далейшага развіцця народнай гаспадаркі. Яны вышлі на дэманстрацыю з асаблівым паучуцём годраццю за атрымання нашай краінай поспехі.

Не змаўкаючы, разносяцца па плошчы радыёныя несі, лясца ўрачыстая музыка, гучаць прывітаньня воклічы. Ідуць комсамоўцы і моладзь стаіцы — студэнты, вучнёўскія моладзь тэхнікумаў, рамесніцкіх вучылішчаў і школ ФЭН.

Над радамі дэманстрантаў развіваюцца сотні палотнішчаў, на якіх палымне заклі:

— Нахай жыць міжнародная салідарнасць працоўных усіх краін! Дэманстрацыя працоўных сталіцы заканчваецца. Красную плошчу запалваюць тысячы фізкультурыкаў. Ад краю і да краю над калонамі спартсменаў складаецца з гіганцкіх літар свячэнны дэвіз савецкага народа:

Уперад, да перамогі камунізма!

Кастрычніцкая дэманстрацыя з'явілася яркім сведчаннем непарушанага адзінства Камуністычнай партыі, Савецкага ўрада і народа, салідарнасці з працоўнымі іншых краін, якія змагаюцца за аслабленне міжнароднай напружанасці, за мір ва ўсім свеце.

Мінск святочны

Напярэдадні гадавіны Кастрычніка з галоўнага квансера Мінскага трактарнага заводу сымф'ю першыя бэдарускага трактарабудавання — трактар «Беларусь». Новая машына знойдзе шырокае прымяненне на калгасных палях.

Рапартуюць калектывы тонкасукоўнага камбіната, радыёзавада, аўтовожва фабрыкі імя Тэльмана і імя Кагановіча, скургантаройнай фабрыкі імя Кудышова, табачнай фабрыкі, завада «Большэвік», беквітнай фабрыкі і многіх іншых прадпрыемстваў Мінска.

Лічы — красамоўнай слоў. Аўтовожва фабрыка імя Кагановіча асвоіла вытворчасць 50 новых фасоваў аўтожы. За дзесяць месяцаў гэтага года мадэльнага аўтожы выраблена ў два з палавінай разу больш, чым за ўвесь мінулы год. На радыёзавадзе пачаўся сярэнім выпуск перахлакласнага прыёмніка «Беларусь-53». На некалькі мільянаў рублёў выпрацавалі звыш плана тканіны мінскія тэкстыльшчыкі.

Да свята працоўныя горада атрымалі 10 тысяч квадратных метраў новай жылёвай плошчы. З мільярда 600 мільянаў рублёў вы

Н О В Ы Я С П Е К Т А К Л І

Надзённая сатыра

«Выбачайце, калі ласка!» на сцэне тэатра імя Якуба Коласа

Новы спектакль тэатра імя Якуба Коласа на п'есе А. Макавіча «Выбачайце, калі ласка!» накіраваны супраць перажыткаў буржуазнай ідэалогіі ў вядомасці людзей.

Сцэна са спектакля «Выбачайце, калі ласка!» у тэатры імя Я. Коласа. Калібераву — нар. артыст БССР М. Звездочоту, Ганна Чыхнік — засл. артыстка БССР М. Балінская, Моцкіна — нар. артыст БССР А. Ільінікі. Фота П. Азарчанкі.

Тэатр і аўтар у гэтым спектаклі бачуць бюракратызм, падкаліства і іншыя перажыткі, якія яшчэ сустракаюцца ў нашым асяроддзі.

На нескладаным сюжэце драматург здолеў паказаць праўдзівую карціну жыцця, стварыць тыповыя характары.

Перад глядачом — адзіны кіраўнік раёна Калібераву, які на ранейшай адпаведнай пасадзе ў Мінску падарваў крушніне. Яму — дадзена — магчымасць «дорасумленнай працы» ў раёне выправіць свае памылкі. Але ж гэта вымагае ад чалавека энергіі, розуму, а Калібераву абураліся і ператварыўся ў буржуазнага перадаўца. Замест таго, каб бізнітасна вынішчыць у сабе ўсё бласце, ён шукае лёгкага шляху да былой славы.

У цэнтравым вобразе п'есы аўтару і тэатру ўдалося пераанаўча паказаць, як калектыву савецкіх людзей вынішчае эгаізм, кар'ерызм, самаўпэўненасць і самадурства ў сваім асяроддзі. Артыст М. Звездочоту ў ролі Калібераву ўжо з першага свайго з'яўлення на сцэне выразна паказавае аблічча свайго героя. Гэта самаўпэўнены дэпутат і дома і на службе.

Аўтар удаа абгрымае розныя бытавыя дэталі, якія дапамагаюць яму раскрыць вобраз, паказаць сапраўднае аблічча Калібераву.

У п'есе і спектаклі паказана і тое асяроддзе, у якім разгортаецца «дзейнасць» Калібераву: яно складаецца з такіх маральна пачварных людзей, як валуначка машыніста Антаніна Цімафеяна, пахалім Моцкіна, беспрыніцыповы і слабавольны старшнін калгаса Гарошка, нахабны харбарнік, дырэктар спіртзавода Печуркоў.

У такім акружэнні расце самаўпэўненасць і бюракратызм Калібераву.

Гітым не менш прынцыповасць і настойлівасць калектыву Ганна Чыхнік аказвае куды больш моцнымі, чым усе гэтыя акружэнне. Ганна смеява выкрывае нахабніцтва Моцкіна і Гарошкі і тым самым дапамагае выкрывіць самага Калібераву. Яна дзейнічае ў п'есе адна, але за ёй адчуваецца ўвесь калектыв калектыву. Ганна нецярпліва да ўсякай хлусні і махінацыі. Яна гарача любіць сваю справу. Гэта ўпрыгожвае яе, робіць сапраўднай гераіняй.

Роль Ганна Чыхнік выконвае М. Бялінская. Артыстка стварыла просты і прыкрасны вобраз калгаснай актывісткі.

Найбольш яркай і сааэсабівай фігурай у спектаклі з'яўляецца рабыня ўпаўнаважаны на выхаваных Моцкіна ў дуодным камедыйным выкананні А. Ільінікі.

Спрынты дэляга і махляр Моцкіна ў выкананні Ільінікі ўносіць у спектакль тое вясёлае ажыўленне, якое дапаўняе і ўзабагацае камедыю. Аднак Моцкіна не толькі смешыць, ён агідны.

Фактычна паводзіны Моцкіна — асноўная пружына ўсіх найбольш вострых падаў і свайго спектаклі. З таго часу, як ён пачынае дзейнічаць, каб махлярскім спосабам дапамагчы Калібераву вывесці раён на аб'ектавыя тэатраў, у перадавы на вобласці, дэяліне пачынае нарастаць.

А. Ільінікі стварае выразны знешні малюнак прайдзвіста. Інтымныя сцены паміж Каліберавым і Моцкіным напоўнены сапраўдным камедыйным бляскам. Яны палкам апраўданы і арганізаваны.

Вострыя ўзаемаадносіны дасягаюць свайго кульмінацыі ў сцэне, калі раз'юша-

ны Калібераву, ганяючыся за Моцкіным, усюковае на стол і адтуль вядзе свой дыялог. Гэтай мізансцэнаю поўнаасця апраўдана, бо яна выклікае ўнутраным станам Калібераву.

Ільінікі шчырасцю свайго пацудзі адольны апраўдаць самае незвычайнае становішча. Калі Моцкіна ў запале бярэ са стала графін з вадой і пачынае круціць яго вакол свайго галавы, каб ахаладзіць яе, гэта адасцяда абсалютна натуральна.

Вобраз Моцкіна — выдатнае дасягненне таленавітага актара.

Поспех спектакля «Выбачайце, калі ласка!» абумоўлены і рэжысёрскай работай над ім. А. Скібіцкі ўважліва прыняў п'есу, правільна вызначыў ідэйны змест спектакля, парадаваў майстэрствам сцэнічнай кампазіцыі. З пацудзі мэр, востра і смела вырашаны ім многія сцены і актывісцкія вобразы. Адчуваецца глыбокае пракіненне рэжысёра ў жыццё. Глядач пакідае тэатр з ясным адчуваннем таго, што ў савецкім калектыве не змогуць доўга існаваць і дзейнічаць людзі тыпу Калібераву і Моцкіна.

Для спектакля многа значыць і правільнае размеркаванне ролей. Так, у выкананні ролі Гарошкі І. Матусевіч асабліва ярка правіў сваю творчую індывідуальнасць. Ён карыстаецца такімі-ж актывісцкімі сродкамі і інтанацыямі, што і ў іншых ролях, але ў гэтым вобразе асабліва застрае іх і тым самым робіць яго сапраўдным сатырычным. Перад глядачом узнікае дробны, беспрыніцыповы чалавек, які і сам адчувае сваю няздольнасць кіраваць калгасам. Гарошка круціцца, стараючыся ўсім дагавіць, робіць рад памылкаў і вымушаны нарошце ўсё-ж здаць пачытку праўдзівым калгасам нашою старшніні.

Слабы ў п'есе вобраз жонкі Гарошкі Марыі Кірылаўны. Функцыя яе ў спектаклі не дастаткова выразная, а таму і артыстка Е. Лагоўская цяжка было іграць гэту службуваю ролю.

Жонка Калібераву Антаніна Цімафеяна — яркі вобраз махіначкі, для якой яе ўласны бытавыя інтарэсы вышэй за ўсё. Сяне жыцця Антаніны — быць жонкай вядомага начальніка. Яна акружае свайго мужа павуцінем розных

прыемных паслуг і хатняга камфорту. Сама-ж за спінной Калібераву выкарыстоўвае яго службовыя становішча і бярэ хабары.

Артыстка Я. Габэўская, якая выконвае ролю Антаніны Цімафеяны, стварае сатырычны вобраз жанчыны, што замест таго, каб дапамагчы мужу ў яго жыцці і працы, перасцерагае яго ад памылкаў, штурхае яго на азначэнства, каб толькі завадоўць свае эгаістычныя імкненні.

Грацэскавую фігуру дэляга і харбарніка стварае С. Сяльскі ў вобразе дырэктара спіртзавода Печуркова. Але ў асобных месцах актывісцкае знешнімі прыёмамі ігры.

Прыёмнае ўражанне пакідаюць артыст І. Яромка ў ролі пракурора Сяргея Курбатова і артыстка І. Мельдзюкова ў ролі Наталі Гарошкі. Гэта прынавіныя ролі людзей, лоўных светлых мар аб існавалым жыцці. Іх лірыка ўзабагацае п'есу і спектакль, а навісана ў лёгкім камедыйным стылі сцэна прызнаныя ў каханні — адна з удалых.

На добрым узроўні выдучы свае невялікія ролі І. Чыхнік (Дэня Гарошка), З. Кананелька (спецыяльны карэспандэнт абласной газеты Гардзюк).

Мастак Е. Нікалаў даў рэалістычную абстаноўку раённага цэнтру і калгаснай вёскі. Аднак сатырычны спектакль патрабаваў некаторага заастрэня і ў афармленні. Час нашым тэатральным мастакам свайго вобразнага сістэмай дапамагчы больш глыбокаму раскрыццю зместу п'есы.

Не ўсё яшчэ дасканала ў гэтым мастацтвым спектаклі. У тэксце сустракаюцца надуманыя сказы, грубыя выразы. Нязграбна ішчэ і кампазіцыя п'есы, з якой можна выкінуць цэлыя сцены, асобных герояў, і ад гэтага нічога не змяніцца.

Незаключаная ў п'есе і ў спектаклі апошняя карціна. У ёй аўтар і тэатр спыніцца сказаць глядачу пра тое, што і так яму зусім ясна. Гэта адбуваецца таму, што аўтар перад кульмінацыяй не падымаў такога сюжэтнага ходу, які-б зрабіў нечаканай і моцнай развязку.

Аднак вострае адчуванне сучаснасці, смелае сатырычнае выкрывіць недахопаў з'яўляюцца галоўнай станоўчай якасцю новага спектакля.

Я. РАМАНОВІЧ.

„Вясна ў Маскве“

У адзін з першых месяцаў Вялікай Айчыннай вайны Маскоўскі тэатр драмы паказаў сваю прам'еру «Вясна ў Маскве». У часе спектакля на сцэну вышаў прадаўца адміністрацыі і наведміў: «У горадзе аб'явілі паветраны трывога. Глядачы павінны спусціцца ў бомбасховішча...».

Прышлі ў бомбасховішча і артысты. І тут камусьці прышла ў галаву думка прапанаваць удзельнікам спектакля закончыць яго вось тут-жа, у бомбасховішчы... Артысты нахвалілі гэтую некалькі нечаканую прапанову, і «Вясна ў Маскве» прадаўчалася, праўда; ужо без грывы, касцюмаў, дэкарацыі, але гарача, з захапленнем.

Гэты эпізод сведчыць аб тым, што толькі сапраўды шчыра, праўдзівая і патрабная п'еса можа выклікаць да сябе ў такой незвычайнай сітуацыі цікавасць як глядача, так і выканаўцаў. Яшчэ больш павялічыла той факт, што «Вясна ў Маскве» за дні прэм'еры ў Тэатры драмы вытрымала ўжо больш 500 паказаў.

У першыя дні гэтага сезона «Вясну ў Маскве» паказваў мінскаму глядачу Дзяржаўны рускі драматычны тэатр БССР (рэжысёр І. Лакштанаў, мастак А. Грыгар'янц). Ініцыятыва тэатра заслужылае ўважлівага адважана. Як-жа прагучаў спектакль? Калі меркаваць на пачатку пустой залы і на тым, што білеты прадаюцца са скардай (а паказаў адбылося яшчэ вельмі многа), дык становіцца ясным, што ён не прыцягнуў увагі глядача. Прычына тут, вядома, у неглыбокай рэжысёрскай вырашанні. Рэжысёру І. Лакштанаву не ўдалося раскрыць канфіліты п'есы, які рухаюць дэю, нягледзячы на тое, што яны даволі выразныя.

Не ўдалося і большасці актывісцкіх стварыць апалямінальны вобраз, хоць матэрыял для актывісцкіх у камедыі вельмі ўдзячны.

Аспірант Яша — адзін з лепшых вобразаў п'есы, які заваўвае сама шчырыя сімпатыі глядача. Чаму-ж рэжысёр прымаў аднаго з Палоева дамагацца гэтага шляхам грубога камікавання?

Завоўвае трукцаваннем і артыст О. Шпанскі (камандант інтэрната). Але ў Гусева — востраапырычны персанаж, а рэжысёр і актывісцкі толькі на шляху вонкавага выражэння вобраза.

Маля дапамог рэжысёр і таленавітай артыстка І. Лакштанавай — выканаўца цэнтравальнай ролі п'есы — Надзея Каўрова. Вельмі прыкметна тое, што яна зашчыне жэстыкулае. Гэта ідзе, вядома, ад жадавання актывізаваць вобраз. Але гэта зніжэння актывізацыі, бо артыстка ў ігры некапае дастаткова шчырасці, цэпымі і пераканання. Лакштанава-ж гэтым якасцям валодае, аб чым сведчае не толькі яе ранейшыя ролі, але і ўдзяны сцэны ў гэтым спектаклі (фінальная карціна і некаторыя іншыя).

В. Карынухаў павінен больш тонка выкрывіць сапраўдную сутнасць дэпутата Здобнава. І калі актывісцкі паставіцца да ўнутранага свету героя, ён ад гэтага будзе больш выразным, і канфілікт у спектаклі стане значна вострым.

Найбольш удалым траба лічыць вобраз капітана Крылова. Г. Качаткоў добра выконвае гэтую ролю ад пачатку і да кан-

ца. З першага-ж свайго з'яўлення на сцэне актывісцкі поўнаасця захапляе ўвагу глядачоў, і гэтак захапленне не паслабляецца да канца спектакля. Г. Качаткоў дасканала валодае вядзеннем дэяліня, і яго фактычна пачынае развівацца па-сапраўднаму адразу-ж пасля яго выхаду на сцэну. Сцэна ў кабінце Крылова — узор тонкага, энергічнага і дакладнага вырашэння канфіліта. Які цікавы багаты пых праходзіць гэты сцэнічны вобраз, пачынаючы з першай карціны, калі капітан вядзе размову з моладзю, і да канцоўкі, калі, аказавшы сваім новым сябрам шчырую бацькоўскую дапамогу, ён развітваецца з імі перад сваім ад'ездам! Колькі цэпымі, любі, патрабаваўнасці, чупасці, сілы ў гэтым вядзінным, крыху нязграбным чалавеку!

Створаны артыстам П. Бяліковым вобраз партрота інстытута Міхаіла Гараніна лічыць вельмі ілюзійны, асабліва ў тых месцах, дзе герой паказаны ва ўнутранай багарадце з уласным драматычным перажываннем. Гэта, вядома, самыя складаныя моманты ролі і, магчыма, што для іх яшчэ ў маладога выканаўцы нестае майстэрства.

З цэплым гумарам праводзіць артыст К. Верамейчык невялікую, але запамінальную ролю міліцыянера на Каменным мосце.

Іншыя-ж вобразы ў спектаклі атрымаліся даволі бледнымі і нецікавымі. Прычына гэтага, на наш погляд, у няўдалым размеркаванні ролей.

Ігра артыстаў І. Лакштанава, В. Рощына і А. Кашыра ў ролях «сааўдзёў» чымсьці нагадвае нумары таннай эстрады, пачынаючы ад сіхронных рухаў з гітарамі ў стылі рыву і канчаючы наўмысленымі мізансцэнамі.

Вельмі важная роля мастака ў такім пачынальным спектаклі, як «Вясна ў Маскве». Але наоці маскоўскае вясны ў сцэнічным афармленні А. Грыгар'янца няма. Сцэнічны партал — круг дарчы толькі ва ўступе. А далей ён, аўжэючы прастору, толькі замінае глядачу і актывісцкі.

Стылізавааная бізрока ніколі не сімвалізавае вясну, як гэта, вядома, было заду-мава. Вельмі халодны пейзаж першай карціны (ён паўтараецца і ў фінале), — ненаатуральныя контуры дрэў на заднім плане, станкі ўторка сканструаваны так, што амаль усе актывісцкі спатыкаюцца на іх. У калідоры інтэрната асноўную частку прастору займае голая брудная сцяна, пакой Каўровай нафарбаваны чамусьці некай з'едлівай сіняй, вестыбюль інстытута змрочны...

Ад мастака А. Грыгар'янца можна было чакаць значна большага ў афармленні гэтага спектакля.

Хоццца пажадаць тэатральнаму калектыву зрабіць гэты спектакль аб нашай сучаснасці на больш высокім мастацкім узроўні.

У. КУХТА, рэжысёр.

У тэатрах рэспублікі

«ВЫБАЧАЙЦЕ, КАЛІ ЛАСКА!»

Прэм'еру «Выбачайце, калі ласка!» паказаў нядаўна Пінскі абласны драматычны тэатр у Бабруйску.

Спектакль пастанавіў рэжысёрам Б. Долявіным у мастацкім афармленні Б. Архангельскага.

У галоўных ролях выступілі: Калібераву — артыст С. Яворскі, Моцкіна — М. Цурбакоў, Гарошкі — А. Гвоздзеў, Ганна — Л. Гамуліна, Антаніна Цімафеяна — І. Акульшына.

Спектакль «Выбачайце, калі ласка!» рыхтуюць таксама тэатр імя Янкі Купалы (рэжысёр К. Санікаў) і тэатр імя ЛКСМБ (рэжысёр Г. Волкаў).

«БЕЗДАНЬ»

Тэатр драмы і камедыі Белдзяржэстрады паказаў новы спектакль «Бездань» («Ілунна») А. Астроўскага (рэжысёр А. Аркадзеў, мастак О. Марыск). Гэты твор упершыню пастанавіў на беларускай сцэне.

У ролях выступілі: Кісельнік — артыст М. Барысін, Пагуляева — Я. Громаў, Бараўцова — Г. Лаўроў, Дар' Іванаўны — Т. Бандарчык, Гларфіры — В. Дземьянова, Перэжыкава — П. Масцераў, Аніны — Ю. Арочык, Турунтаева — Г. Герштын, Лізавікі — Л. Федчанка, Невядомага — М. Моін.

«НЕБЯСПЕЧНЫ СПАДАРОЖНИК»

Калектыв Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа рыхтуе два новыя спектаклі: «Небяспечны спадарожнік» А. Салынскага (рэжысёр Н. Ляўгэр, мастак Е. Нікалаў) і «Гайш» У. Дзюбуна ў пастанавіў М. Мішкевіча і мастацкім афармленні А. Грыгар'янца.

Галоўныя ролі ў «Небяспечным спадарожніку» выконваюць: Селіхава — А. Труск, Карчэмнага — А. Шалгёр, Леня — А. Ільінікі, Манейкіна — Ф. Шмакаў, Дзёны — І. Дзідэнка, Мары — З. Кананелька, Асі — Г. Арлова.

У спектаклі «Гайш» удзельнічаюць артысты М. Звездочоту, С. Сяльскі, М. Федароўскі, М. Яромка, Е. Мацісэва, Л. Цімафеяна і іншыя.

«ЧАЙКА»

У тэатры імя ЛКСМБ (Брэст) ідуць рэпетыцыі «Чайкі» А. Чэхава. Спектакль ставіць галоўны рэжысёр І. Папоў у мастацкім афармленні М. Смародзіна.

Над асноўнымі вобразамі ў спектаклі працуюць: В. Сусленікаў (Трыгоры), Б. Каніздалаў і В. Уксусаў (Трэплеў), Т. Канавалява (Ніна Зарчэная), А. Качаткоў і М. Папова (Арсавіна), П. Маркін (Дорі) і іншыя.

ОПЕРА «МАЛАДАЯ ГВАРДЫЯ»

Калектыв Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета працуе над операй «Малая гвардыя» Мейтуса. Рэжысёр спектакля О. Маралёў, дырыжор Т. Каламіянава, мастак П. Масленікаў, хормайстар Н. Прысёлкаў.

Поруч са старэйшымі майстрамі ў спектаклі таксама будзе удзельнічаць вялікая група маладых салістаў — выхаванцаў Маскоўскай і Беларускай кансерваторыі.

Класіка і сучаснасць

Пастаноўшчыкі спектакля на п'есе Ф. Шылера «Каварства і любоў» часта вядуць на першы план сумную гісторыю няшчаснага кахання дачкі беднага музыканта Мілера — Луізы да сына прэзідэнта — Фердынанда. Тэатр імя Янкі Купалы стаў на іншы шлях. Асноўная ўвага ў спектаклі аддадзена грамадска-палітычным матывам п'есы, яе выкрывальнаму падафу. Такая рэжысёрская трактоўка (рэжысёр І. Рахленка, мастак А. Грыгар'янц) вынікае з думак Энгельса аб трагедыі. Ён пісаў: «Галоўная вартасць «Каварства і любві» Шылера заключаецца ў тым, што гэта першая нямецкая палітычна-тэндэнцыйная драма».

Ад вострай палітычнай накіраванасці свайго твора пісаў і Ф. Шылер. Ён адзначаў (у пісьме да А. Штрайхера), што ў яго п'есе адкрыта паказаны «розныя ўсёматугная самадур».

У спектаклі глыбока распрацаваны напружаны канфілікт паміж жорсткамі, разбэшчанымі арыстакратамі і прыгнечанымі нізмі гарадскога насельніцтва.

Разам з тым, трагічны лёс кахання Луізы і Фердынанда тэатр раскрывае не адасоблена ад грамадскага жыцця тагачаснай Германіі, а ў непасрэднай сувязі з ім.

Такая трактоўка таленавіта падтрымана мастаком і актывісцкім майстэрствам калектыва.

Рэжысёрская задума спектакля найбольш выразна ўвасоблена ў вобразе музыканта Мілера (артыст Г. Габэў).

Мілер Габэва — прадстаўнік простых людзей Германіі XVIII стагоддзя, чалавек з высакародным сэрцам. Галоўны клопат яго — зарабіць евавалак хлеба для свайго сям'і, строга ахоўваючы яе часці і чалавечую годнасць. Асабліва турбуе яго лёс дачкі Луізы. Дзеянне будучыні стары музыкант аддаў лепшым дні свайго жыцця гарадскому аркестру.

«Каварства і любві» у тэатры імя Янкі Купалы

Аднак саваой сям'і паршаны. Да Луізы вельмі часта прыходзіць у госці сын прэзідэнта — Фердынад. Мілер гэтым незадаволены, бо ён добра ведае звычкі арыстакратаў і, апрача ганьбы для дачкі, музыкант ад заляццанняў сына барона нічога не чакае. Артыст тактоўна дасюціць думку, што жыццёвы вопыт старога музыканта, яго сутыкненні з феадаламі перахадзяюць яму зразумець шчырасць пацудзі Фердынанда да Луізы.

Г. Габэў пераканальна праводзіць сцэну абароны часці дачкі ад незаслужанага абразы цынчынага прэзідэнта. Тонка перадае актывісцкі лютую няважасць да барона, жадаючы апоміцца яму. У гэтым дыялогу з фон Вальтэрам сцвярдзаецца думка аб тым, што канфілікт паміж сумленным немцам і нахабным арыстакратам — надзвычай востры і неспрыямы, бо гэта канфілікт супрацьлеглых маралі і розных поглядаў на жыццё. У трагічным эпізодзе смерці Луізы Г. Габэў — Мілер раскрывае несучаснае гора і вялікі дуншэны боль чалавека, які страціў апошняю надзею на будучыню, у імя якой прыжата ўсё пакутаўе жыццё.

Надзвычай складаны і поўны трагізма вобраз Луізы (артыстка Т. Аляксеева).

Луіза ў спектаклі — чалавек са шчырым сэрцам і чыстым сумленнем. Яе каханне да Фердынанда — светлае лірычнае пацудзі, дзеянне якога даўчына ахвярае жыццём.

Некаторыя сентыментальнасць натуры і роліўніна напаставанні, якія ёсць у вядомасці даўчыны, выхаванай на бюржэады маралі, артыстка падае як асоб-

ныя, дугарадыны рысы вобраза. Яны хоць і маюць некаторы ўплыў на паводзіны Луізы, але не вызначаюць яе багатага ўнутранага свету.

Галоўнае ў сцэнічным вобразе дачкі музыканта — трагічны канфілікт сумленнага сэрца з вярочай чалавеку прадажнай мараллю, жахлівымі носьбітамі якой з'яўляюцца Вурм, фон Вальтэр і іншыя.

Т. Аляксеева чула паказвае глыбокі драматызм лёсу неспрыякаванай у жыцці Луізы. Яна востра адчувае напружанне «ўсёматугных самадур», але свай незадавальненне гэтым часта выказвае стрывана. Аднак упэўненасць у свай праўдзе

навіявае дуншэны сілы даўчыны, нараджае ў яе гадоўнасць абараніць сваю чалавечую годнасць.

У гэтым вобразе багата пяшчотнай лірыкі. Артыстка раскрыла мары Луізы аб ішчасці, якія надуюць ёй сілы астацка вернай сваім пацудзім і маральным прынцыпам да апошняга подыху.

Асноўная-ж думка вобраза: Луіза хоць і гніе, распатанана суровай рэалісасцю, але застаецца маральнай пераможцай над сваімі заабытамі.

Цікавая трактоўка артыстам Б. Кудраўцаў ролі Фердынанда. Яго Фердынад — гэта романтичны малады чалавек, які пазнаў суровую праўду ад герцага і яго акружэнні і ўважодзіць у сур'ёзны драматычны канфілікт з непаўналетнім яму асяроддзем.

Ён шчыра кахае Луізу і мужа

навіявае сваё пацудзі, права на ішчасце. У сцэнах з прэзідэнтам і лэдзі Мільфард юнак рэзка выкрывае хлусліваць маралі, на якой грунтуецца феадална-манархічны лад, антыпатрыятычнага тагачаснага ўладароў Германіі. Выкрывальны падаф Фердынанда перададзены Кудраўцавым з выключнай сілай. У сцэнічным вобразе пераважаюць рысы мужнасці і рэалізма. Аднак у першых спектаклах артыст часам пераходзіць на дэкламацыйны тон, і тады вобраз становіцца рытарычным. Пазаўдэнае ад рыторыкі — найважнейшы шлях удаканалення ролі.

У невялікай ролі Фрау Мілер О. Галіна дасканала перадае беднасць унутранага свету свайго гераіні.

Ш

Да рэспубліканскай канферэнцыі самадзейных кампазітараў За сапраўдную вучобу, таварышы!

Незвычайны рост мастацкай і ў прыватнасці музычнай самадзейнасці — цудоўны вынік культурнага росту нашага народа. Калі яшчэ некалькі год назад можна было гаварыць толькі аб асобных фактах музычнай творчасці ў абласцях і раёнах Беларусі, дык цяпер гэтыя факты сталі ўсёгасняльна з'явіліся ў нашай рэспубліцы.

Сёння ў нашых абласцях ёсць даволі моцныя групы самадзейных кампазітараў. Абласныя канферэнцыі, якія адбыліся ў гэтым годзе, паказалі значны рост самадзейнай музычнай творчасці. Акрамя ўжо вядомых у рэспубліцы, а часам і за яе межамі, імён, такіх, як Галавасціў, Шаўва, Шыдлоўскі, Мацін, Семіянкі і іншыя, за апошні час прайшлі і новыя таварышы: Папоў, Чарноў, Малыгаў (Віцебская вобласць); Касач (Баранавіцкая вобласць); Дужак, Вяслаў (Шалеская вобласць) і многія іншыя.

Няма іх твораў увайшла ў рэпертуар харавых калектываў рэспублікі, сталі каштоўным укладом у музычную культуру Беларускага народа. Гэта песні «Любы оры заацістыя» Галавасціў, «Ой, шумяць лясам зяліным» Семіянкі, «Наш Нёман» Шэўкі, «Пара жаць» Шыдлоўскага, «Вясельная» Маціна і многія іншыя.

Чаму самадзейныя харавыя калектывы падоблі і з вялікім задавальненнем выконваюць многія песні самадзейных кампазітараў? Таму, што гэтыя песні глыбока прасякнуты мелодыяй народнай песеннай творчасці, якой ностае многім і вельмі многім творам апошняга часу.

Самадзейныя кампазітары аб'ядналіся ў творчыя групы пры абласных Дамах народнай творчасці. Сярод іх ёсць людзі са значнымі магчымасцямі.

У нашай краіне створаны ўсе ўмовы для сапраўднага росквіту народнага талента. Ад самадзейных кампазітараў патрабуюцца сур'ёзная работа над павышэннем свайго майстэрства, якое на многім не адпавядае высокім эстэтычным патрабаванням народа. За апошні час з'явілася шмат шыршых, невяржных павеяў і няма амаль ніводнай ярыяй песні, якая-б стала шырока вядомай і увайшла ў песенны рэпертуар.

На сёлетніх абласных канферэнцыях і семінарах самадзейных кампазітараў было праслухана многа песняў, але вельмі мала па-сапраўднаму самабытных і ярых. У пераважнай большасці яны ўяўляюць звычайнае перайманне. У іх адсутнічае ярыя самабытнасць, глядацкае захапленне сентыментальнай мелодыяй і г. д.

Аналізуючы ўсе гэтыя і падобныя ім недахопы, мавалі прыходзіць да базраснага вываду, што некаторыя самадзейныя кампазітары адравалялі ад народнай песеннай творчасці і не вывучаюць яе. А хто як не яны павінны ўзяць глыбокія пласты музычнага фальклора і стварыць свае песні на гэтай жывацарчай глебе?

Але не толькі ў адрыве ад музычнага фальклора трэба шукаць прычыну адставання творчасці кампазітараў. Справа яшчэ ў тым, што яны самі панізілі патрабаванні да сябе. Многія з іх не імкнуцца да авалодання прафесійнымі асновамі майстэрства, хоць для гэтага існуюць усе магчымасці, пачынаючы ад завочных курсаў пры Усеаюзным Доме народнай творчасці і канцаючы музычнымі навукальнымі ўстановамі БССР. Саюз савецкіх кампазітараў БССР

зацікаўлены папоўніць свае рады за лік найбольш таленавітых самадзейных кампазітараў. Таму ўсяляк трэба вітаць наступленне Семіянкі і Маціна ў музычныя навукальныя ўстановы. Вельмі добра, што Чарноў (Віцебск) паступіў на завочныя курсы пры Усеаюзным Доме народнай творчасці, а Шадурскі настойліва авалодвае нотнай граматай.

Але ёсць нямаля таварышаў, якія надыйма ставяцца да павышэння свайго прафесійнага ўзроўню. Так, напрыклад, адзін з таленавітых кампазітараў Р. Галавасціў (Баранавічы), нагледзячы на ўсе магчымасці, якія яму прадастаўлены, не хоча павышаць сваю адукацыю і да гэтага часу вымушаны чакаць, пакуль хто-небудзь запыта на ноты яго творы.

У сувязі з музычнай асветай кампазітараў трэба, між іншым, паставіць і наступнае пытанне: у якой меры можна лічыць самадзейнымі кампазітарамі педагогаў і студэнтаў навукальных устаноў, кіраўнікоў музычнай самадзейнасці, якія маюць прафесійную асвету? Ад іх мы павінны патрабаваць добрага валодання тэорыяй музыкі.

Некаторыя самадзейныя кампазітары, якім трэба павышаць сваё майстэрства і тэарэтычныя веды, спадзяюцца на тое, што хтосьці (маюцца на ўвазе прафесійныя кампазітары-кансултанты) дараваць іх творы і зробіць іх прафесійна-прыгоднымі.

Саюз кампазітараў будзе ў далейшым пашыраць кансультацыйныя пачынаючы, выяўляць кожнага новага здольнага чалавека і індывідуальна працаваць з ім. Але «дапамога» за іто ніхто не будзе, бо такая «дапамога» акрамя шкоды нічога не дае.

Нельга, зразумела, прад'яўляць аднолькавыя патрабаванні да прафесійных і да самадзейных кампазітараў. Але ад самадзейных музычных твораў можна і павінна патрабаваць меладычнай самабытнасці. Замест-жа арыгінальных мелодый часта з'яўляюцца нівеліраваныя, падобныя адна на другую, мажонатныя і аднастайныя павеікі, бездамыяныя лярэймане добра знаёмых узораў. У іх можа пацуду ўжо даўно знаёмых інтанацый, рытмы, прыёмы, якія пазбаўляюць аўтара самастойнага творчага аблічча, а мелодыя — арыгінальнасці.

Разам з майстэрствам трэба павышаць і свае густы. У творчасці некаторых кампазітараў нярэдка можна сустрэць надурныя або саладзавыя інтанацыі машынаскага раманса, пры дапамозе якіх малавартныя аўтары спрабуюць выказаць лірычныя навуцкія савецкіх людзей. Прыкладам такога роду твораў можа быць «Магілёўская лірычная» В. Яўстратава, у якой добра здама — выліць пацудзі савецкага чалавека да роднага горада — дамянава сентыментальнай, пошлай мелодыяй. Няўжо ў Магілёўскім абласным Доме народнай творчасці не было каму растлумачыць пачынаючаму кампазітару, што так псаваць нельга?

У некаторых абласных Дамах вельмі дрэнна пастаўлена работа з пачынаючымі кампазітарамі. Там ствараецца атмасфера захвальвання, пераўвядзення поспехаў кампазітараў. Захапляючы асобнымі ўдачамі, часта не заўважаюць сур'ёзных памылак. Гэта прывяло да таго, што ў некаторай частцы самадзейных кампазітараў з'явілася зазнайства, фанабарлівасць, нежаданне лічыцца з прафесійнай крытыкай.

Такія недахопы асабліва характэрны для Гродзенскай групы, якая доўгі час лі-

чылася ў рэспубліцы найбольш арганізаванай і актыўнай. Праведзеная нядаўна ў Гродна абласная канферэнцыя самадзейных кампазітараў выявіла сур'ёзнейшыя недахопы ў іх творчасці. Некаторыя кампазітары (П. Радаліцкі) доўгі час нічога не пішлі і не выяўляюць ніякіх адзнак росту. Такія-ж песні, як «За мір для дзяцей» П. Радаліцкага, «Ранак над Нёманам» С. Талочкі «У марскім парту Казані» І. Маціна — бездамыяныя. У той-жа час вакол кампазітараў узятая рэкламная шуміха, мэта якой — дасягнуць, што гродзенская група быўца сама «сталаваніта» і самая «лешная». У мэтах рэкламы Гродзенскі абласны Дом народнай творчасці выпусціў у мінулым годзе зборнік непрацаваных песняў, які атрымаў адмоўную ацэнку. На канферэнцыях кампазітараў вобласці кіраўніцтва Дома народнай творчасці стварае атмасферу ўзаемага ўхвалення, захвальвае пасродным твораў кампазітараў і г. д. Дырэктар Гродзенскага абласнога Дома народнай творчасці Т. Носаў па працягу доўгага часу патравае зазнайства, самаўвядзеннасці, якія ёсць у некаторай частцы кампазітараў Гродзеншчыны, не спрыяе развіццю сапраўднай крытыкі і самакрытыкі, якая дапамагала-б росту таленавітых кампазітараў.

Нельга сказаць, што такая абстаноўка характэрная для ўсіх іншых Дамоў народнай творчасці. Заслугоўвае, напрыклад, увагі станючы вопыт работы з самадзейнымі кампазітарамі Віцебскага абласнога Дома (дырэктар Т. Кляцко). Невыпадкова, што лепшай песняй апошняга часу з'яўляецца «Лянок», напісаны 83-гадовым самадзейным кампазітарам Віцебшчыны, С. Малышавым.

Праўда, і ў другіх абласных цэнтрах работа з самадзейнымі кампазітарамі яшчэ не наладжана як мае быць.

Больш сур'ёзнай увагі неабходна патрабаваць ад Галоўнага ўпраўлення па справах мастацтва Міністэрства культуры БССР і Саюза кампазітараў, якія не паклапаціліся аб тым, напрыклад, каб навукальнымі музычнымі ўстановамі ў абласных цэнтрах дапамагалі самадзейным кампазітарам авалодаць хоць-бы элементарнымі асновамі музычнай творчасці.

Нельга прызнаць дастатковай творчую дапамогу і з боку Саюза кампазітараў. Мала прымацаваць таго ці іншага кампазітара да абласной групы. Важней было-б, каб кожны вопытны кампазітар узяў шафетву над адным ці двума здольнымі таварышамі і сістэматычна працаваў з імі. Хто з нашых кампазітараў можа сказаць, што не ў парадку грамадскай наглядзе і па маральнаму абавязку ён працуе з маладым кампазітарам? Бадай, ніхто.

Сёння ў Мінску адкрываецца рэспубліканская канферэнцыя самадзейных кампазітараў. Трэба вельмі сур'ёзна, шыра і адкрыта пагаварыць аб усіх пытаннях, якія наспелі ў сувязі з далейшым развіццём музычнага самадзейнага мастацтва. Самадзейныя і прафесійныя кампазітары павінны з'яўдзіць свае намаганні, пільна развіваць і рухаць наперад музыкальна-мастацтва Савецкай Беларусі. Гэта іх агульная і важнейшая задача.

М. АЛАДАУ,
прафесар, кампазітар.
У. АЛОУНІКАУ,
кампазітар.
І. НІСНЕВІЧ,
музыказнаўца.

Парадная шуміха

У Гродзенскім абласным Доме народнай творчасці скончылася канферэнцыя самадзейных кампазітараў. Гэтай падзеі напярэднічала шырокавызначальная рэклама. У друкарні былі заказаны праграма канцэрта і запрашалныя білеты. Усе музычныя нумары запісаліся на пленку. Беспрэпятна пачуўся фотаапарат. Для ўвядзення выказванняў удзельнікаў канферэнцыі была запрошана стэнаграфістка.

Усё, здавалася, было прадугледжана, каб пусціць пня ў вочы запрошаным таварышам. Аднак канцэрт выглядаў вельмі бледна. А канферэнцыя выкрыла сур'ёзнейшыя недахопы ў рабоце в маладымі кампазітарамі вобласці.

Можна, вядома, ганарыцца тым, што за апошнія гады на Гродзеншчыне з'явілася некалькі кампазітараў, песні якіх атрымалі доволі шырокае распаўсюджванне. Але гэта толькі першыя поспехі.

Зусім справядліва адзначалася на канферэнцыі, што за апошні час у Гродна не нагледзецца прыметнага творчага росту самадзейных кампазітараў. Многія з іх паўтараюць самі сябе. У радзе песняў нагледзецца жанравал аднастайнасць, манатоннасць, адсутнічаюць ярыкі і запам'янальныя мелодыі.

Не дапамог маладым кампазітарам абласны Дом народнай творчасці і ў падборцы тэкстаў для песняў. У выступленнях гаварылася пра салабасць тэкстаў П. Радаліцкага «За мір для дзяцей» і А. Шыдлоўскага «Беларусь Савецкая».

Секцыя самадзейных кампазітараў пры

абласным Доме народнай творчасці збіраецца рэдка, новыя творы тут не абмяркуюцца. Ніхто не паклапаціўся аб павышэнні тэарэтычнага ўзроўню маладых аўтараў. Горш за ўсё тое, што ў некаторых з іх з'явілася зазнайства, прамернае захапленне першымі поспехамі.

У гэтых адносінах вельмі характэрным было выступленне самадзейнага кампазітара І. Маціна. Уся бяда канферэнцыі заключалася, на яго думку, у тым, што не былі выкананы некаторыя яго творы. Слухаючы выступленне Маціна, можна было падумаць, што на трыбуне — ужо масціты кампазітар: толькі і чулася, што «мая песня ўсім спадабалася», «мае творы перадаюць па радзімі Мінск, Масква», «мае песні спяваюць на казасных палях», «мой акампанемент да песні напісаны добра, але дрэнна выкананы».

Несамакрытычна выступіў і кіраўнік секцыі самадзейных кампазітараў пры абласным Доме народнай творчасці П. Радаліцкі. У яго дакладзе было вельмі многа пахвальных слоў па адрасу маладых кампазітараў, але не было глыбокага аналізу іх творчага шляху.

Цэнтрам усёй работы з пачынаючымі кампазітарамі з'яўляецца, як вядома, абласны Дом народнай творчасці. Але даўня справа! Ніхто з маладых аўтараў не асмельіў крытыкаваць на канферэнцыі кіраўнікоў абласнога Дома народнай творчасці за недавальную работу з самадзейнымі кампазітарамі. Затое без усялякай меры з трыбуны чуліся дырэмбы па адрасу дырэктара абласнога Дома В. Но-

сва: «Наш Віктар Іванавіч», «Арганізатарскі талент таварыша Носава», «Мне здаецца Віктар Іванавіч» і г. д. Гэта сведчыць толькі аб адным: у Гродзенскім Доме народнай творчасці не любяць крытыкі, тут устанавілася атмасфера ўгодніцтва, ўзаемага ўхвалення.

Нельга не адзначыць і сур'ёзных арганізацыйных недахопаў пры правядзенні канцэрта. Нягледзячы на тое, што аб канферэнцыі было паведамлена за паўтара месяца да яе, большасць самадзейных калектываў была не падрыхтавана да выступлення. Некаторыя вартыя увагі творы былі выкананы настолькі дрэнна, вяла, што не вакунулі ніякага ўражання. Многа лешага можна было чакаць і ад акампанемента.

На сывавадчаным канцэрте трэба было выканаць дэспна творы большай колькасці самадзейных кампазітараў вобласці. Але нават і гэтага не зрабіў абласны Дом народнай творчасці. Праграма канцэрта была складзена непрадуманна. Напрыклад, выконвалася пяць твораў Л. Яшэнікі, а песні іншых пачынаючых кампазітараў на канцэрте зусім не былі прадстаўлены. Больш таго, з-за дрэннай падрыхтоўкі не выконваліся многія творы, якія сталі ў праграме.

Рэспубліканскі Дом народнай творчасці і абласное ўпраўленне культуры павінны прыняць нарэшце оахды да рашучага палешання работы з пачынаючымі кампазітарамі Гродзеншчыны.

Н. ПАХІЛКА.

У Міністэрстве культуры БССР

Адбыўся сход партыйнай арганізацыі Міністэрства культуры Беларускай ССР. На сходзе з дакладам «Аб выніках вераснёўскага Пленума ЦК КПСС і задачах партарганізацыі Міністэрства» выступіў міністр культуры БССР тав. Кісялёў.

Рэзка крытыкаваў дакладчык дзейнасць Галоўнага ўпраўлення кінематаграфіі (на чалынік т. Падбарэскі) за недавальнае кінаабслугоўванне сельскага насельніцтва, за невыкананне фінансаванага плана. Ён таксама паказаў на сур'ёзныя недахопы ў прапагандзе сельскагаспадарчых ведаў, у арганізацыі сельскагаспадарчай літаратуры, у арганізацыі кінажнага гандлю.

Прамоўцы ў спрэчку адзначалі гістарычнае значэнне рашэнняў вераснёўскага Пленума ЦК КПСС, ускрывалі недахопы, якія яшчэ ёсць у рабоце партарганізацыі Міністэрства па прапагандзе матэрыялаў Пленума.

— Нам, работнікам Міністэрства, — гаворыць т. Іванова, — трэба менш сядзець у канцелярыі, а часней бываць у раёнах і аказваць больш арганізацыйнай і метадычнай дапамогі работнікам культуры.

У сваім выступленні тав. Лукас сказаў аб дрэнным забеспячэнні сельскіх калектываў мастацкай самадзейнасці надзённым, высокадзіянным і высокамастацкім рэпертуарам, аб тым, што Белдзяржвыдавештва не выпуская літаратуру па пытаннях народнага самадзейнага мастацтва.

Тав. Леоніўеў указаў, што ў апошні час дрэнна працуе Рэспубліканскі навукова-метадычны кабінет культасветработы. Гэта ў значнай меры тлумачыцца тым, што на працягу шасці месяцаў «вырашалася» пытанне аб дырэктары гэтага кабінета.

У прынятым рашэнні партыйны сход адобрыў паставы вераснёўскага Пленума ЦК КПСС і VI Пленума КПБ і наменіў канкрэтыя мерапрыемствы па далейшаму палешанню работы апарата Міністэрства і ўздыму культурна-масавай работы на весны.

Гарадская нарада распаўсюджвальнікаў друку

Гэтымі днямі адбылася нарада распаўсюджвальнікаў друку горада Мінска, скліканая гаркомам партыі і гарадскім аддзелам «Саюздруку». Народа, у якой прыняло ўдзел 1200 чалавек, абмеркавала пытанні аб выніках падпіскі на 1953 год і задачах распаўсюджвання друку на 1954 год.

Было адзначана, што Мінскі гарадскі і раённая камітэты партыі аддаюць вялікую увагу распаўсюджванню перыядычнага друку на прадырмствах і ўстановах сталіцы. Выдзелена 1200 грамадскіх распаўсюджвальнікаў друку, якія разгарнулі шырокую работу па падпісцы на 1954 год. Паўноасця скончана падпіска на тонкаасіковым камбіне, на фабрыцы імя Крупскай, у будаўнічым ўпраўленні Белтраклуба, у арцелі «Вызваленне» і на іншых прадырмствах.

На нарадзе быў уручаны пераходны сцяг Міністэрства сувязі СССР і першая прэмія калектыву Мінскага гарадскага аддзела «Саюздруку», які ў спаборніцтве заваяваў першынаста па распаўсюджванні друку.

І. АБАДЭНКА.

Булбаўборачная машына

Гарачая творчая праца ідзе ў эксперыментальным цэху завода Гомсельмаш. Машынабудаўнікі заканчваюць зборку вопытнага ўзору новай двухраднай булбаўборачнай машыны. Яна прызначана для ўборкі бульбы, пасаджанай квадратна-гнездавым спосабам. Машына працуе на прычэпе трактара «ДТ-54».

У рабоце па праектаванні булбаўборачнай машыны актыўны ўдзел прынялі інжынеры Гомсельмаша тт. Стукалаў, Ганчароў, Кулікаў і Каплан.

В. СЯМЕНАУ.

Новабудулі ў Крычаве

У гэтым годзе ў горадзе Крычаве здадзены ў эксплуатацыю вялікі школьны будынак, у якім змяшчаецца педагагічнае вучылішча і педагагічны кабінет раёна, а таксама адноўленая музычная школа і школа медыцынскіх сясцёр. У пасёлку іменнага і шыфернага заводаў пабудаваны Палац культуры. Хутка будучы закончаны клуб будаўнікоў на станицы Крычав і сельскі клуб у буйнешым населеным пункце раёна — вёсцы Дзягатавічы.

Пачала будаваць клуб узбуйнена арцель «Знаветы Ільча» Сакольніцкага сельсавета. Гэта будзе лепшае ў раёне месца адпачынку калгаснікаў.

М. МЕЛЬНІКАУ.

Калгасны музыкант

Больш 30-ці год іграе на скрыпцы і шымбалах пажылы калгаснік сельсаветардзі імя Кірава Даміянвіч Каласеўскі Старобінскага раёна Харытон Рамановіч. На зробленым ім інструментах дачка Ніна і сын Адам па-майстарску выконваюць беларускія народныя песні і танцы.

Сям'я калгасных музыкантаў часта выступае на вечарах мастацкай самадзейнасці ў клубе сельсаветардзі.

П. БАРОДКА.

У Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі працуе лабарантам адзін са старэйшых самадзейных мастакоў нашай рэспублікі Іван Якаўлевіч Пушкін. Любым заняткам І. Я. Пушкіна служыць жываніе, але няма працы ён аддае і такому віду мастацтва, як мастацкая чаканка па медзі. Зараз мастак працуе над пейзажам «Ваколіцы Горак» і заканчвае вялікі рэльеф на медзі, прысвечаны тэме савецка-кітайскай дружбы.

На здымку: І. Я. Пушкін за рабо-
тай.

Фота А. Дзігалава.

3 замежнай пошты

Поль Робсан у ролі Барыса Гадунова

Гэта быў незвычайны спектакль. Ён адбыўся ў негрыдскай бантыскай царкве горада Окленда (штат Каліфорнія). Негрыдскія артысты выконвалі класічны твор рускай музыкі — «Барыса Гадунова» Мусаргскага. Асабліва цікавае выклікала выступленне Поля Робсана ў ролі Барыса Гадунова.

Поль Робсан даўно марыў выканаць партыю Барыса Гадунова ў адным з оперных тэатраў і рыхтаваў яе многа год. Але ў амерыканскіх оперных тэатрах забаронена спяваць негры. І вось для першага выступлення ў ролі Барыса Гадунова Робсан з групай негрыдскіх актараў навіў невялікае памішканне ў бантыскай царкве, у гарадку Окленда. Докарацый не было. Касцюм таксама быў недасканалы. Тым не менш, паведавання карэспандэнта газеты «Дэйлі Шіль Вэрк»,

спектакль пакаідае вялікае ўражанне, Робсан стварыў трагічны вобраз Барыса.

У гутарцы з карэспандэнтам газеты Робсан назваў оперу Мусаргскага «найвялікім шэдэўрам музычнай трагедыі». Артыст іскаў, што ў рабоце над вобразам Барыса ён не здолеў скарыстаць усе неабходны гістарычныя матэрыялы, а таксама, што пры паступоўці мімаволя адбылося скараццё некаторыя сцэны оперы. «У рабоце над партыяй Гадунова», — расказавае Робсан, — мне дапамагі знаўды музыкі Мусаргскага». Робсан паведаміў, што ён мае запрашэнне спяваць партыю Барыса ў оперных тэатрах Парыжа, Бруселя і Каленгагена. Ён спадзяецца поўнасцю выканаць гэтую партыю ў сапраўдным оперным спектаклі ў пачатку 1954 года, калі толькі атрымае дазвол на выезд у Еўропу.

П'есы аб Розенбергах

«Дзеці Розенбергаў яшчэ не ведалі аб смерці сваіх бацькоў. Іны пішучы ім пішчрае, сардэчнае пісьмо. Гэта — трагічная сцэна. У час яе выканання на вачах амаль ва ўсіх глядачоў былі слёзы!» Так піша газета «Дэйлі Уоркер» аб спектаклі «Розенбергі», пастаўленым прагрэсіўным лонданскім тэатрам «Юніты».

Газета высока ацэньвае п'есу маладзёга драматурга Эрыка Іяйса і Вільяма Бландэ. «Самае шчырнае ў п'есе, — па словах газеты, — гэта паказ не толькі асабістага лёсу Розенбергаў, але і таго, як гэтыя людзі становіцца ахвярамі ваеннай істэрыі. П'еса паказвае, што ваіна неабходна навуковым класам, што яны імкнуцца да ваіны і што іх не спыняюць ваенныя няўдачы».

Спектакль карыстаецца велізарным поспехам. Газета «Дэйлі Уоркер» высока ацэньвае строгую і вытрыманую пастановку рэжысёра Гардона Вернона, а таксама майстэрскую ігру артыстаў Рона Барына і Селін Прэндэрэст, якія выконваюць ролі супругаў Розенбергаў.

«Гэты спектакль, — піша газета, — вялікай трагічнай сілы з'яўляецца разам з тым важнай палітычнай падзеяй».

Другая п'еса, прысвечаная пакарэнню супругаў Розенбергаў («Этэла і Южук»), напісана выдатным польскім пісьменнікам Леонам Кручоўскі. Яна рыхтуецца да пастановкі ў радзе польскіх тэатраў, у тым ліку і ў Варшаўскім нацыянальным тэатры. У гутарцы з карэспандэнтам газеты «Юманітэ» аўтар назваў свой твор «затымстычнай трагедыяй». П'еса паказвае толькі шасць апошніх гаўдзі жыцця Розенбергаў. Па словах супрацьнікі «Юманітэ», акрамя гэтых асабістаў ён «дазвалялі ўзняць падею да вялікай глыбіні і трагічнай сілы».

Леон Кручоўскі заявіў, што ў сваёй рабоце над п'есай ён скарыстаў шматлікія матэрыялы па справе Розенбергаў (як выданні, так і тыя, што не трапілі ў друк), імкнуўся ўскрыць сацыяльныя кароны і вытокі працэса і паказаць тыя сілы, якія змагаюцца за выратаванне гэтых людзей.

Крызіс амерыканскага кіно

«Ці знікне кіно?» — так называецца анкета, якую праводзіць чыкагскі часопіс «Матч». Па гэтым пытанню выказалася да трыццаці вядомых кінематаграфічных дзеячоў і журналістаў. Што яны адказалі? «Галівуд у агоні», — вост да якіх вывадаў прыходзіць часопіс. «1953 год — самы змрочны год за ўвесь час існавання амерыканскай кінематаграфіі. Многія вялікія кінапрадырмствы пацярпелі вкра-... Фірма «Фокс» і «Парамонт» напалавілі абыркі свае студыі. За апошнія тры гады ў краіне ліквідавана да 5 тысяч кіна-тэатраў. Устаноўлена, што 90 кінаатраў штотдзёна спыняюць сваю работу. Колькасць работнікаў амерыканскай кінематаграфіі за апошнія два гады скарацілася ў два разы — з 47 да 22 тысячы. Некаторыя ўладальнікі кінапрадырмстваў заявілі, што яны часова спыняюць сваю работу і зоймуцца цыпер продажам «кока-кола», кукурузы, цукру, жавальнай гукі. З 1946 года амерыканскае кінем